

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Ana Lampe Rupnik

**VLOGA MEDNARODNE SKUPNOSTI PRI REŠEVANJU KONFLIKTA V
DEMOKRATIČNI REPUBLIKI KONGO**

Diplomsko delo

LJUBLJANA 2007

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Ana Lampe Rupnik

Mentor: doc. dr. Vladimir Prebilič

**VLOGA MEDNARODNE SKUPNOSTI PRI REŠEVANJU KONFLIKTA V
DEMOKRATIČNI REPUBLIKI KONGO**

Diplomsko delo

LJUBLJANA 2007

ZAHVALA

*Diplomsko delo posvečam sinu Maksu,
ki me je motiviral, da sem ga izdelala do konca,
ter mami, atu, Roku in Gregorju, ki niso obupali nad mano.*

*Za vso pomoč in podporo sem iskreno hvaležna svojemu mentorju,
doc. dr. Vladimirju Prebiliču.*

VLOGA MEDNARODNE SKUPNOSTI PRI REŠEVANJU KONFLIKTA V DEMOKRATIČNI REPUBLIKI KONGO

Diplomsko delo preučuje vlogo treh subjektov mednarodne skupnosti: Organizacije združenih narodov (OZN), Evropske unije (EU) in Afriške unije (AU) pri reševanju konflikta na področju današnje Demokratične republike Kongo. Kongovski konflikt je umeščen v kontekst afriških notranjih vojn, njihovih značilnosti in vzrokov za njihov nastanek. Med slednje prištevamo procese dekolonizacije, nelegalna izkoriščanja nahajališč naravnih surovin in demografske dejavnike. Po desetletjih državljanskih vojn v Demokratični republiki Kongo je težko pričakovati mir v kratkem času, zlasti zato, ker se država pri samostojnih poizkusih reševanja sporov ni izkazala in je morala na pomoč poklicati mednarodno skupnost. OZN je svojo prvo misijo ONUC v Demokratično republiko Kongo napolnil že leta 1960. EU je v reševanje konflikta neposredno vključena od leta 2003, za AU pa lahko rečemo, da samostojne akcije v Demokratični republiki Kongo (še) ni izvedla in je do danes izvajala le opazovalne aktivnosti ob podpisovanju premirij in ob izvedbi volitev. Pri reševanju kongovskega konflikta v bodoče je pričakovati vedno večjo vlogo AU ob finančni in moralni pomoči mednarodne skupnosti.

Ključne besede: mednarodna skupnost, mirovne operacije, Demokratična republika Kongo.

THE ROLE OF THE INTERNATIONAL COMMUNITY AT SOLVING THE CONGO CONFLICT

This dissertation studies the role of three subjects of the international community: United Nations (UN), European Union (EU) and African Union (AU) in solving the conflict at the area of the Democratic Republic of Congo. The Congo conflict belongs in the context of African internal wars, their characteristics and reasons for their emergence. The latter consists of decolonization processes, illegal exploitation of natural resources and demographical factors. After decades of civil wars in the Democratic Republic of Congo it is hard to expect peace in short terms, especially because the country failed to solve its disagreements on its own and had to call the international community for help. The UN had sent its first mission ONUC to the Democratic Republic of Congo in 1960. The EU has been directly involved in solving the conflict since 2003. We can say for the AU that it hasn't (yet) carried out an independent action to help and has only taken part in observation actions at truce signings and elections. In the future we can expect an even bigger role of AU in the solving of the Congo conflict, along with the financial and moral aid of the international community.

Key words: international community, peacekeeping operations, the Democratic Republic of Congo.

KAZALO

KAZALO VSEBINE	5
1 UVOD	7
2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI DEL	10
2.1 Opredelitev predmeta in cilja preučevanja	10
2.2 Uporabljena metodologija	10
2.3 Struktura analize	11
2.4 Hipoteza	11
3 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	12
3.1 Mednarodna skupnost	12
3.2 Mirovna operacija	14
3.3 Ogrožanje varnosti	16
4 VSEBINSKI DEL	18
4.1 Vzroki za vojne v Afriki	18
4.2 Vzroki za konflikt v Demokratični republiki Kongo	20
4.3 Demokratična republika Kongo – fizičnogeografski dejavniki	22
4.4 Demokratična republika Kongo – družbenogeografski dejavniki	24
4.4.1 Poselitev in prebivalstvo	24
4.4.2 Uradni jezik in veroizpoved.....	24
4.4.3 Gospodarstvo	25
4.4.4 Oborožene sile	26
4.5 Zgodovinski razvoj	29
4.5.1 Svobodna država Kongo	29
4.5.2 Belgijski Kongo	31
4.5.3 Neodvisnost in konflikt	33
4.5.4 Mobutu Sese Seko in njegov režim	36
4.5.5 Upor in državljanska vojna	38
4.6 Mednarodna skupnost in DR Kongo	39
4.6.1 OZN v Demokratični republiki Kongo	41
4.6.1.1 Mirovna operacija ONUC	44
4.6.1.1.1 Mandat ONUC	46

4.6.1.2 Mirovna operacija MONUC	51
4.6.2 EU v Demokratični republiki Kongo	53
4.6.2.1 Vojaška operacija ARTEMIS	56
4.6.2.2 Misija EUPOL Kinšasa	57
4.6.2.3 Misija EUSEC RD Kongo	58
4.6.2.4 Misija EUFOR RD Kongo	59
4.6.3 AU v Demokratični republiki Kongo	60
5 ZAKLJUČEK	64
6 VIRI IN LITERATURA	67

1 UVOD

»Afrika ima obliko pištole, Kongo-Kinšasa je njen sprožilec« (Fanon v Clark 2002:13).

Prvi stik Evrope in območja današnje države Demokratične republike Kongo sega v leto 1482 in od tedaj dalje so znana ropanja naravnih bogastev ter izkoriščanje ljudi kot suženjske delovne sile. Od leta 1885 do leta 1908 si je ozemlje lastil Leopold II., belgijski kralj, ki je iz države izvozil veliko zlata in predvsem diamantov. Do leta 1960 je bilo ozemlje pod belgijsko kolonialno oblastjo, 30. junija 1960 pa se je država osamosvojila. Samostojnost ni zadosten razlog, da bi mednarodna skupnost državo obšla. Nasprotno, saj je od tedaj dalje v njej bolj ali manj stalno prisotna. Organizacija združenih narodov (odslej OZN) je namreč že leta 1961 v Demokratično republiko Kongo napotila prvo mirovno misijo ONUC (*angl. United Nations Operation in the Congo*). V času hladne vojne je vzhodni blok poskušal zagotoviti svojo prevlado nad ozemljem današnjega Konga in na pomoč poklical Che Guevarro ter njegove oborožene sile, zahodna stran pa je s pomočjo agencije CIA na oblast nastavila predsednika Mobutuja Sese Seko, ki je državi vladal vse do leta 1997. Slaba tri leta pozneje je svoj mandat v Demokratični republiki Kongo začela druga mirovna misija v okviru OZN, MONUC (*angl. United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo*), katere mirovne sile so v državi še danes in s katero so tesno sodelovali pripadniki mirovnih misij Evropske unije ter opazovalci Afriške unije.

Vzroke za kongovski konflikt gre iskati predvsem v procesih dekolonizacije in nelegalnih izkoriščanjih s surovinami bogate države, ne gre pa zanemariti niti demografskega dejavnika. Da kongovski konflikt še ni blizu konca, govori prav dejstvo, da večino denarja, ki ga vpletene strani dobijo od prodaje naropanih rudnih bogastev, namenijo za nadaljevanje spopadov.

Namero, da bi po prvih demokratičnih večstrankarskih volitvah po 46 letih, ki so se odvile junija 2006, na oblast prišla legitimno izvoljena vlada, je podprla tudi mednarodna skupnost. Mir in varnost ter gospodarski razvoj države so neposredno pomagale

zagotavljati OZN in EU ob pomoči opazovalcev AU in podpori kongovske vlade. Ključna pomoč mednarodne skupnosti se nanaša prav na organizacijo in izvedbo prelomnih volitev.

V zadnjem desetletju se je na afriški celini z državljanskimi vojnamo srečalo dvainštirideset od triinpetdesetih držav. Demokratična republika Kongo predstavlja središče afriškega spora, v katerem so največji davek plačali oz. plačujejo civilisti. V ruandskem genocidu leta 1994 je življenje izgubilo preko milijona ljudi, spopad v Burundiju je po letu 1993 vzel 200 000 življenj, število žrtev v DR Kongo po letu 1996 je ocenjenih na 1,7 milijona¹. V Demokratični republiki Kongo vsak mesec umre 38000 ljudi več, kot bi jih v normalnih razmerah, največ za ozdravljivimi boleznimi. Stopnja smrtnosti v Kongu je tako kar za 40 odstotkov višja kot v drugih državah podsaharske Afrike, kjer je v svetovnem merilu smrtnost že tako visoka. Najhuje je na vzhodu države, kjer je stopnja smrtnosti kar za 93 odstotkov višja kot drugod v podsaharski Afriki. Zaradi hudega pomanjkanja hrane ljudje pobijajo slone in gorske gorile, ki so zaradi tega na robu izumrtja, neusmiljeno posiljevanje narave in divje rudarjenje pa puščata za seboj ekološko katastrofo (Šentjurc 2006).

Humanitarna in ekološka katastrofa, v kateri tone cela država, sta vse hujši. Upanje, ki ga je kongovskemu prebivalstvu vlivala prisotnost mednarodne skupnosti, upada, zlasti zaradi hudih obtožb zoper pripadnike mirovnih sil, ki naj bi bili vpleteni v trgovanje z orožjem in posilstva. Brutalnost kongovskega konflikta se še dodatno kaže v vojskovanju z otroki – vojaki. Po podatkih Unicefa so najmlajši borci stari sedem let. V Kongu, podobno kot po vsej vojskujoči se Afriki, otrok z orožjem nihče ne obsoja. To je del vojaške tradicije in časti. Mali bojovníki so odlični nadomestek za v boju padle odrasle moške, njihova posebna odlika pa je njihovo slepo sledenje ukazom. Namera mednarodne skupnosti, da bi te otroke uspešno demobilizirali in izvedli njihovo

---

¹ Young (v Clark, 2002: 13) navaja, da je »le« 200.000 žrtev padlo zaradi nasilja, vsi ostali naj bi umrli zaradi lakote, bolezni, izčrpanosti. Oboroženi spopadi tako posredno povzročijo veliko več smrti kot pa neposredno.

reintegracijo v civilno družbo je paradoksalna. Povečini so sirote in mnogim je vojaški vpoklic rešil življenje; v vojski so jim dali vsaj hrano.

V Demokratični republiki Kongo, deželi obilja, smrt kosi zaradi pomanjkanja. Uradno najbolj revna afriška država, sama ni sposobna rešiti notranjih težav, zato ji je na pomoč priskočila mednarodna skupnost. Kako uspešna je ta (bila) pri svojem delu, bo poskušala prikazati pričujoča diplomska naloga.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev predmeta in cilja preučevanja

Diplomska naloga z naslovom »*Vloga mednarodne skupnosti pri reševanju konflikta v DR Kongo*« predstavlja kongovski konflikt od šestdesetih let prejšnjega stoletja do danes ter preučuje vlogo treh mednarodnih oziroma regionalnih organizacij, ki so se lotile njegovega reševanja: Organizacije združenih narodov (OZN), Evropske unije (EU) in Afriške unije (AU). Cilj diplomske naloge je predstaviti kongovski konflikt, ugotoviti vzroke zanj ter odgovoriti na vprašanja, kdaj, zakaj in kako uspešno se je mednarodna skupnost nanj odzvala. Tema naloge je zanimiva in hkrati aktualna z vidika analize (ne)uspešnosti mirovnih misij v državah tretjega sveta.

2.2 Uporabljena metodologija

Diplomsko delo z naslovom »*Vloga mednarodne skupnosti pri reševanju konflikta v DR Kongo*« je nastala z uporabo različnih metod: analizo in interpretacijo sekundarnih virov, zgodovinsko analizo in študijo primerov.

Analiza in interpretacija sekundarnih pisnih virov, tj. prebiranje literature (knjige, članki, poročila), o določeni temi, je bila uporabljena v celotni nalogi, razen pri izdelavi sklepov.

Zgodovinska analiza je bila uporabljena pri orisu nastanka države Demokratična republika Kongo. Izkazalo se je, da je literature o omenjeni temi dovolj, zato je bilo potrebno kritično pristopiti k njenemu izboru.

Študija primerov je bila uporabljena pri predstavitvi mirovnih misij, ki so se na področju Demokratične republike Kongo odvijale v okviru OZN, EU in AU. Tu je nastopila svojevrstna težava, saj nekatere mirovne operacije še niso zaključene in o njih ne obstajajo konkretni pisni viri. V teh primerih sem bila primorana podatke povzeti po internetnih virih, kjer pa se poraja vprašanje verodostojnosti. Enaka težava je nastopila pri preučevanju mednarodnih oziroma regionalnih organizacij, zlasti Afriške unije. Obstaja sicer spletna stran Afriške unije, ki pa žal ni osvežena z aktualnimi podatki, zato

sem informacije o njenem odzivu na konflikt v Demokratični republiki Kongo povzemala po časopisnih in drugih člankih.

2.3 Struktura analize

Diplomska naloga je sestavljena iz uvoda, metodološko-hipotetičnega dela, kjer predstavljam predmet in cilj preučevanja, uporabljeno metodologijo, zastavljeno hipotezo in poglavja, kjer predstavljam temeljne pojme, katerih podrobno poznavanje je ključno za razumevanje pričujočega dela. Sledi vsebinski del, kjer so najprej predstavljeni vzroki za vojne na afriški celini, zatem preidem na vzroke za vojne v Demokratični republiki Kongo, pozneje je podana splošna slika o DR Kongu in razdelan zgodovinski razvoj države in njenega konflikta ter odziv mednarodne skupnosti nanj. Mednarodna skupnost v tem primeru je omejena na tri mednarodne oz. regionalne organizacije: Organizacijo združenih narodov (OZN), Evropsko unijo (EU) in Afriško unijo (AU). Verifikacija hipoteze in sklepne misli so strnjene v zaključku.

2.4 Hipoteza

Diplomska naloga z naslovom *»Vloga mednarodne skupnosti pri reševanju konflikta v DR Kongo«* bo poskušala potrditi oz. ovreči naslednjo hipotezo:

- ❖ *»Ker se je mednarodna skupnost z reševanjem konflikta v DR Kongo neuspešno spopadla, državi še vedno grozi državljanska vojna.«*

3 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

Na tem mestu podrobneje razlagam temeljne pojme, katerih dobro poznavanje je ključno za razumevanje nadaljnje vsebine diplomske naloge.

3.1 Mednarodna skupnost

Po Benku (2002a: 127–129) obstajajo v disciplini mednarodnih odnosov različna in med seboj nasprotujoča si gledanja o pojmu mednarodne skupnosti.

- ❖ Mednarodne skupnosti ni. Edina resničnost v mednarodnih odnosih so države. V državah obstaja vlada z monopolom oblasti in fizične prisile, ki je v mednarodnih odnosih ni, zato v mednarodnih odnosih vlada anarhija. Izvor stališča, da mednarodne skupnosti ni, je potrebno iskati že pri Hobbesu, ki pravi, da je vojna sredstvo za uresničevanje interesov držav, in Heglu, za katerega je država edina resničnost v mednarodnem okolju, ki ne dopušča obstoja višjega reda.
- ❖ Mednarodna skupnost obstaja, in sicer kot vsota njenih subjektov in interakcij med njimi. Gre za institucionalistično razumevanje mednarodne skupnosti, ki v ospredje postavlja države in zanemarja ostale subjekte, npr. mednarodne organizacije.
- ❖ Mednarodna skupnost je specifična oblika družbene organizacije, ki ima svoj obstoj in dinamiko, in posledično temu je ta mednarodna skupnost nadrejena državam in drugim subjektom, ki v njej obstajajo in delujejo. Sociološka teorija mednarodne skupnosti razširja spekter njenih subjektov ter si zastavlja vprašanja o njeni naravi. Med subjekte mednarodne skupnosti poleg držav uvršča tudi mednarodne vladne in nevladne organizacije, narode, družbene skupine, mednarodne skupine pritiska ... Mednarodna skupnost je tako vsota teh subjektov, s svojim obstojem, cilji, interesi in dinamiko (Benko 2000a: 127–132).

Benko (1987: 12–13) tudi pravi, da je sodobna mednarodna skupnost univerzalna. Poleg univerzalnosti pa med njene lastnosti sodijo še:

- ❖ globalnost; mednarodna skupnost združuje številne razsežnosti, od političnih, ekonomskih, ideoloških, vojaških, tehnoloških,
- ❖ heterogenost, ki se kaže v obstoju različnega števila držav,

- ❖ visoka strukturiranost je razvidna iz številnih kazalcev: števila subjektov, različnosti vlog in funkcij ter interakcij,
- ❖ zmožnost preživetja je ena pomembnejših razlik med sodobno in predhodnimi mednarodnimi skupnostmi. Zaradi razvoja vojaške tehnologije in proizvodjalnih sil se namreč vprašanje obstoja sodobne mednarodne skupnosti postavlja pod vprašaj.

Subjekti mednarodne skupnosti po Benku (2000a: 152–268) so države, mednarodne institucije, mednarodne vladne organizacije, mednarodni režimi ter nedržavne družbene skupine.

Po Šabiču (1999: 17–30) sodelovanje med subjekti mednarodne skupnosti v smislu ustvarjanja pravil in norm razumemo kot institucionalizacijo mednarodne skupnosti. Z ustanovitvijo OZN je odločanje o miru in varnosti postalo odvisno od volje držav članic. OZN je uspela doseči univerzalnost, saj pod streho združuje vse velike sile, odprta pa je tudi vsem drugim, ki izpolnjujejo pogoje za članstvo. Utrdila je predpostavko o inherentnosti mednarodnega miru in varnosti ter gospodarskih in socialnih področij sodelovanja v sodobni mednarodni skupnosti, ki je predpogoj za uresničitev politično in gospodarsko stabilne mednarodne skupnosti.

Pričujoče delo v nadaljevanju obravnava vlogo mednarodne skupnosti pri reševanju konflikta v Demokratični republiki Kongo. V vlogi mednarodne skupnosti bodo v vsebini nastopile predvsem naslednje tri institucionalizirane mednarodne organizacije: Organizacija združenih narodov (OZN), Evropska unija (EU) in Afriška unija (AU). Nikakor pa ne morem in ne smem trditi, da pri reševanju kongovskega konflikta ostali subjekti mednarodne skupnosti ne sodelujejo; nevladne organizacije (*npr. Amnesty International in Human Rights Watch*) so namreč vedno glasnejše pri opozarjanju na vojne grozote, ki se dogajajo v državi. Izhajam iz teze, da nevladne organizacije kot samostojni subjekti, pri reševanju tako kompleksnega konflikta, kot je kongovski, ne morejo biti uspešne. Menim, da morajo svojo vlogo najprej uspešno zaključiti mirovne sile v okviru OZN, EU in AU. Šele nato oziroma vzporedno z njimi lahko svoje delo

nastopijo nevladne in druge organizacije. Če imajo omenjene tri institucionalizirane organizacije vlogo t.i. primarnega mirovnika, imajo nevladne in druge organizacije vlogo t.i. sekundarnega mirovnika. Njihovo uspešnost je pred koncem konflikta težko objektivno oceniti, zato jih v svojem delu ne obravnavam.

Glede na to, da OZN, EU in AU pokrivajo širok spekter aktivnosti, lahko rečemo, da so tako univerzalne kot tudi globalne. Njihovo članstvo je izrazito heterogeno, četudi ne neomejeno odprto. Iz tega izhaja tudi visoka strukturiranost teh organizacij. Vse tri organizacije so bolj ali manj vpete v reševanje konflikta v Demokratični republiki Kongo, pri čemer pa ne moremo trditi, da je njihov (ne)obstoj odvisen izključno od (ne)uspešnosti pri njegovem reševanju.

3.2 Mirovna operacija

Mednarodna mirovna komisija pravi, da je mirovna operacija dejavnost za preprečevanje in obvladovanje sovražnosti, doseganje popuščanja in prenehanja sovražnosti med državami in znotraj držav z nenasilno intervencijo tretje strani, ki je mednarodno organizirana in vodena, ob uporabi večnacionalnih sil, policije in civilnih ljudi z namenom ponovne vzpostavitve in vzdrževanja miru (Vegič 1994: 12).

Natova tipologija loči več vrst operacij v podporo miru: operacije za vzdrževanje vzpostavljenega miru (*angl. Peacekeeping*), operacije za vzpostavljanje miru (*angl. Peacemaking*), operacije vsiljevanja miru (*angl. Peace – enforcement*), operacije utrjevanja doseženega miru (*angl. Peacebuilding*), humanitarne akcije (*angl. Humanitarian relief*) ter operacije preprečevanja konfliktov (*angl. Conflict Prevention*). Izhajajoč iz te delitve, ločimo operacije, ki potekajo v skladu z načeli VI., in operacije, ki potekajo v skladu z načeli VII. poglavja UL OZN. Operacije vzdrževanja miru in operacije za preprečevanje konfliktov potekajo skladno z načeli VI. poglavja UL OZN, operacije vsiljevanja miru pa potekajo v skladu z načeli VII. poglavja UL OZN in ne zahtevajo pristanka vpletenih oz. sprtih strani (Pipenbaher 2005).

Naslednja delitev pozna dve generaciji mirovnih operacij (Jelušič 2005: 20–25):

❖ **Mirovne operacije prve generacije 1947-1988**

Mirovne operacije ohranjanja miru so bile večinoma povezane s posredovanji zaradi sporov v procesu dekolonizacije, ustanovljene v regijah, kjer je bilo doseženo soglasje članic Varnostnega sveta Združenih narodov. Predpogoj za začetek mirovne operacije je premirje in soglasje vpletenih držav, uporaba sile je dovoljena le v primeru samoobrambe, mirovni kontingent sestavlja vojaško osebje iz v spor nevpletenih in nepristranskih držav, nadzor nad mirovno operacijo izvaja generalni sekretar ZN.

❖ **Mirovne operacije druge generacije**

Po letu 1988 se število mirovnih operacij močno poveča, spremenijo pa se tudi nekatera načela. Soglasje sprtih strani za začetek posredovanja mirovnih sil ni več nujno, pogoji uporabe sile niso omejeni zgolj na samoobrambo, uporaba sile proti eni od sprtih strani ne pogojuje nepristranskosti. Poleg vojaškega osebja iz stalnih članic VS OZN se mirovnih operacij lahko udeležijo tudi članice ZN, ki jim ustave ne dovoljujejo pošiljanja vojakov v tujino. Nekatere države so v ta namen tudi omilile svoja stališča o nevtralnosti.

Ločimo tudi tradicionalne mirovne operacije od kompleksnih (Jelušič 2005: 23–25):

❖ **V tradicionalnih mirovnih operacijah** naj bi sodelovalo zgolj vojaško osebje, njihov mandat pa je omejen na razmejevanje sprtih strani. Rešitev spora oziroma odprava vzroka zanj ni na strani mirovnih sil, ampak na strani sprtih strani. Tradicionalne mirovne operacije so pogosto označene za neučinkovite.

❖ **V kompleksnih mirovnih operacijah** sodelujejo tako vojaške kot nevojaške sile; poleg oboroženih sil tudi civilni policisti, visoki uradniki, civilni opazovalci, strokovnjaki za politične sisteme, nevladne organizacije. Kompleksne mirovne organizacije so bile ustanovljene kot odgovor na nemoč tradicionalnih operacij pri reševanju konflikta med sprtimi stranmi.

Tradicionalne mirovne operacije so se izvajale v dveh oblikah; v obliki opazovalnih misij, ki so jih opravljali neoboroženi častniki, in v obliki ohranjanja miru, ki ga je

izvajala oborožena sila. Kompleksne mirovne operacije pa poznajo prepletanje temeljnih oblik.

V okviru Organizacije združenih narodov sta bili v Demokratično republiko Kongo napoteni dve mirovni misiji. Misija ONUC sodi med kompleksne mirovne operacije prve generacije. Na ozemlju Demokratične republike Kongo je posredovala tudi Evropska unija v sodelovanju z opazovalci Afriške unije; vse njune mirovne misije bi lahko, tako kot misijo MONUC v okviru Organizacije združenih narodov, uvrstili med kompleksne mirovne operacije druge generacije.

Sicer pa je za mirovne operacije v splošnem značilno, da so oblikovane na podlagi dogovora in pravil subjekta mednarodne skupnosti, da delujejo s ciljem zagotoviti red in mir na konkretnem območju ter da za dosego cilja civilno in vojaško osebje izvaja vojaške in nevojaške aktivnosti.

3.3 Ogrožanje varnosti

Varnost je, razvojno gledano, element obstoja in delovanja posameznika, države, družbe in mednarodne skupnosti. Sodobna varnostna paradigma se pojavlja v treh temeljnih oblikah; v obliki (1) individualne varnosti, v obliki (2) nacionalne varnosti in v obliki (3) mednarodne varnosti. Ker je varnost posameznika odvisna od namenov in dejanj ostalih posameznikov, je individualna varnost relativna. Pri nacionalni varnosti gre za prizadevanja države, da zagotovi svojim članov varnost pred zunanjo grožnjo in pred grožnjami znotraj družbe. Sodobna nacionalna varnost je vpeta v mednarodno okolje, kjer zagotavljanje mednarodne varnosti prevzemajo tudi države, zveze držav in celotno mednarodno okolje (Grizold, Ferfila 2000: 3).

Nekateri dokumenti, sprejeti na ravni različnih mednarodnih subjektov, resda opredeljujejo mehanizme za zagotavljanje mednarodne varnosti (npr. Ustanovna listina OZN), vendar pa se vedno znova pojavljajo nove situacije v odnosih med subjekti mednarodne skupnosti, ki zahtevajo pristope, ki nimajo pravne podlage v dokumentih, ki sicer urejajo zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti. Eden takšnih mehanizmov so mirovne operacije.

V netradicionalističnem smislu pomeni ogrožanje varnosti stanje, v katerem ni zagotovljen uravnotežen fizični, duševni in gmotni obstoj in razvoj posameznikov, družbe, države in celotne mednarodne skupnosti (Prezelj 2001: 848).

Vrste groženj varnosti so se skozi čas spreminjale; v času pred hladno vojno je bila najpogostejša možnost konvencionalnega napada, v času hladne vojne je največjo grožnjo varnosti predstavljal jedrski napad, po koncu hladne vojne pa varnost ogrožajo t.i. nove grožnje varnosti (kriminal, okoljske in gospodarske grožnje varnosti). Problem tovrstne opredelitve je, da povsem novih groženj varnosti ni, saj so kriminal, naravne nesreče, recesije itd. obstajale od nastanka človeške družbe dalje. Spremenili so se njihova pogostost in narava ter družbeno zaznavanje, ki od konca hladne vojne dalje v ospredje postavlja nevojaške vire ogrožanja varnosti (Prezelj 2001: 849).

Iz zgoraj navedenega sledi, da je zmanjšanje intenzivnosti enega vidika ogrožanja varnosti mogoče le na račun povečanja intenzivnosti ogrožanja drugega vidika; po hladni vojni se je možnost jedrskega napada zmanjšala, po drugi strani pa se je povečalo zaznavanje kriminala in okoljskih ter gospodarskih groženj varnosti.

Grožnjo varnosti torej predstavlja vsaka akcija drugega posameznika ali skupine posameznikov, ki pri nasprotni oziroma ogroženi strani povzroči nelagodje in strah, ne glede na način in sredstva, s katerimi se grožnja izvaja. V primeru konflikta v Demokratični republiki Kongo gre tako za kombinacijo ogrožanja varnosti zaradi konvencionalnih spopadov ter okoljskih in gospodarskih groženj. Vzroki za te spopade, ki Demokratično republiko Kongo slabijo tako po politični kot gospodarski, socialni in ekološki plati, so predstavljeni v nadaljevanju.

4 VSEBINSKI DEL

4.1 Vzroki za vojne v Afriki

Prebilič (2006a: 27) pravi, da je od konca druge svetovne vojne pa do razpada Sovjetske zveze v prostoru med blokoma divjalo 172 vojn, katerih skupna značilnost je bila, da so potekale predvsem na ozemlju držav tretjega sveta, vanje pa so bile vpletene razvite države in so se neposredno navezovale na postopke dekolonizacije. Vzporedno z upadanjem odstotka vpletenosti razvitih držav v vojne po letu 1945 pa se je začel delež notranjih² vojn višati vse do leta 1995, ko se je povzpел na 79 odstotkov. Čeprav je mogoče opaziti upadanje števila meddržavnih spopadov predvsem po letu 1995, pa to ne velja za afriško celino, ki močno odstopa od vseh povprečij. Posebej je zaskrbljujoče povečanje obrambnih izdatkov in števila vojakov v podsaharski Afriki, ki znaša 42 oziroma 48 odstotkov³. Posledično je pričakovati velik pritisk na civilno okolje, večje število žrtev in obsežnejše uničenje območja, kjer potekajo notranji spopadi. Prav te značilnosti še posebej veljajo za oborožene spopade na afriški celini. Če hočemo takšne razmere preprečiti, moramo ugotoviti vzroke zanje.

Prvi in najpogosteje omenjeni vzrok za vojne na afriški celini je *dekolonizacija*⁴. Pred drugo svetovno vojno so posesti evropskih kolonialnih sil obsegale kar 96 odstotkov afriškega ozemlja in kolonialna preteklost je bistveno vplivala na razvoj afriških držav. Prebilič (2005: 145) kot glavni razlog navaja globoko zakoreninjenost kolonizatorskih kultur, ki so prepričane, da Afriki ponujajo le tisto, kar potrebuje.

Temeljni razlog za začetek spopadov zaradi dekolonizacijskih postopkov gre po mnenju Chapmana in Bakerja (v Prebilič 2006a: 28) iskati v nejasno definiranih srednje- in

---

² *Notranja vojna* je vojna med državljanji v eni državi (*angl. Intrastate wars*). Danes lahko 90 odstotkov vseh vojn in spopadov v svetu označimo za notranje in so dokazano povezane s stopnjo revščine v posamezni državi (Prebilič 2006a: 27–28).

³ Trend v svetu je 38 oziroma 18 odstotkov (Prebilič 2006a: 28).

⁴ *Dekolonizacija* razumemo kot dokončno osamosvajanje ter oblikovanje držav. Ob postopku dekolonizacije se je oblikoval poseben odnos med nekdanjo kolonialno silo in novo nastalo državo – neokolonializem. Gre za izrazito pokroviteljski odnos, ki vsaj posredno omogoča navzočnost in izvajanje pritiska na afriške države. (Prebilič 2006a: 28).

dolgoročnih ciljih držav. Kratkoročni cilj večine afriških držav namreč ostaja politična neodvisnost, česar pa na kratki rok niso (bile) zmožne doseči. Politična neodvisnost je tesno povezana z oblikovanjem administrativnega aparata, pa tudi z oblikovanjem ekonomske neodvisnosti oziroma gospodarske osnove, ki omogoča preživetje političnega in gospodarskega sistema. Temu vprašanju afriške države niso posvečale zadostne pozornosti.

Po mnenju de Walla (v Prebilič 2006a: 28) obstaja fenomen samogeneriranja vojne; v primeru šestnajstih notranje državnih vojn na afriški celini med letoma 1989 in 1999 je vojna pred tem že potekala v dvanajstih primerih. Poleg tega se je nakazalo tudi migriranje vojne, saj je bila kar v petnajstih od šestnajstih primerov pred tem vojna v sosesčini. Razlog gre iskati v okrnjeni legitimnosti in legalnosti oblasti, kar se kaže z nasprotovanjem določenih etničnih skupin v državi, s korupcijo v oblastniški strukturi ter z obremenjenim nacionalnovarnostnim sistemom. Za afriško celino je značilna tudi kultura gospodarjev vojne⁵, ki se bistveno angažirajo za doseganje zasebnih ciljev, ki jih postavljajo pred nacionalne prioritete.

Naslednji vzrok za vojne v Afriki so *naravna bogastva*. Nadzor nad nahajališči omogoča vladanje političnim elitam, po drugi strani pa se iz tega naslova financirajo gverilska gibanja. V Angoli si je paravojaško in revolucionarno gibanje Unita s pomočjo nelegalnega trgovanja z diamanti zagotovilo stalni vir dohodka za boj proti oblastem. Proti tovrstnemu izkoriščanju se je opredelila tudi OZN s posebno resolucijo⁶ prepovedala trgovanje z diamanti, ki nimajo uradnega žiga angolskih oblasti. Podobni dogodki se vrstijo v Demokratični republiki Kongo, kjer pa se mednarodna skupnost zlasti zaradi interesov pomembnih trgovskih koncernov še ni odločila za embargo (Dietrich v Prebilič 2006b: 29).

Prav ironično so prebivalci podsaharske Afrike žrtve svojih naravnih virov. Zaradi njihovega izkoriščanja gospodarske analize v državah v vojni sicer prikazujejo

---

⁵ Gospodarji vojne (*ang. warlords*) (Prebilič 2006a: 29).

⁶ Gre za resolucijo št. 864 iz leta 1993 (Prebilič 2006b: 26).

gospodarsko rast. Gre za predvsem statistični podatek, ki ne pove namena porabe sredstev. Čeprav podatki o strukturi proračunov afriških držav ponavadi niso na voljo oziroma so neverodostojni, lahko predvidevamo, da se med državljsko vojno denar porablja za vzdrževanje stalne pripravljenosti nacionalnovarnostnega sistema (Prebilič 2006b: 26). Tak način financiranja spopadov je nemotivacijski za civiliste, ki spopadov povečini ne podpirajo niti si ne želijo v njih sodelovati.

Naslednji vzrok so *demografski dejavniki*, ki govorijo v prid tezi, da se število spopadov in njihov krvni davek na afriški celini ne bo zmanjšalo. Ti dejavniki so: starostna in spolna struktura prebivalstva, urbanizacija, manjko obdelovalnih površin in pitne vode, razširjenost AIDS-a in visoka stopnja umrljivosti otrok (Cinsotta in Engelman v Jelušič, 2005: 169–170).

Delijo pa vojne na afriški celini tudi skupne značilnosti; ena od njih je uporaba elementa otrok – vojakov. Z brutalnimi mučenji, terorjem in drogami so otroke spremenili v otroke – vojake, nasilne sociopate. Ta fenomen se je najprej pojavil v Mozambiku sredi osemdesetih, zaslediti pa ga je mogoče tudi v Sierra Leoneju, Ugandi in še zlasti v DR Kongu. Naslednja značilnost se nanaša na mirovne posrednike. Pred letom 1990 je bilo značilno, da je mirovnega posrednika v afriških državljskih vojnah igrala mednarodna javnost z OZN na čelu, po letu 1990 pa je v vlogo mirovnika stopila afriška dispozicija z Organizacijo afriške enotnosti na čelu⁷.

4.2 Vzroki za konflikt v Demokratični republiki Kongo

Pri iskanju odgovora na vprašanje, zakaj se je vojna v DR Kongo zgodila oz. zakaj se še vedno dogaja, je moč najti več različnih odgovorov.

Prvi zagovarja tezo, da je DR Kongo od vsega začetka država v razsulu, ki je posledica pohlepnih in brezvestnih sosed, ki ropajo državo, bogato z naravnimi viri. Nekateri avtorji (npr. McCalpin v Clark 2002: 33–48) kongovski konflikt postavljajo v zgodovinsko ozadje in ga označujejo kot trend afriške celine. Trenutni vojaški konflikti v

---

⁷ Organizacija afriške enotnosti se od leta 2001 dalje imenuje Afriška unija (AU).

Afriki naj bi imeli povsem drugačne motive kot zgodnje generacije vojskovanja. Motiva protiimperializma in socialistične revolucije iz preteklosti sta skoraj povsem izginila, vedno pogostejše pa so odcepitvene težnje ter vse oblike t.i. »warlordizma«.⁸ Konflikt v Kongu ni zgolj posledica izolacije, ampak izhaja iz številnih postkolonialnih tragedij, ki ne puščajo posledic le na in v državi sami, ampak tudi na njenih sosedah, kar posledično vpliva na varnost in stabilnost celotne afriške celine. Zgodovinski razvoj krize in konflikta v današnji Afriki ni linearen proces. Kaj povezuje DR Kongo, Liberijo in Sierra Leone? Neuspešnost državnega aparata, odsotnost vladavine prava, gospodarji vojne, konflikt.

Young (v Clark2002: 13–28) išče vzroke za kongovski konflikt v družbenih spremembah mednarodne skupnosti, zlasti v procesu globalizacije. Transformacije v svetovnem gospodarstvu so vzpostavile gospodarsko sodelovanje med korporacijami razvitega sveta in nerazvitimi državami subsaharske Afrike. Tovrstno sodelovanje v preteklosti ni bilo pogosto, danes pa iz njega izhajajo nove oblike vojaškega spopada.

Povzamemo lahko, da gre korenine notranjega kongovskega konflikta iskati tako v procesu dekolonizacije kot v nelegalnem izkoriščanju naravnih bogastev. Manj očitni, a ne zanemarljivi, so demografski dejavniki. Afoaku (v Clark 2002: 109–124) ugotavlja, da so spopadi v Demokratični republiki Kongo posledica intervencij upornikov iz sosednjih držav. Potemtakem ne gre za vojno kot posledico internega spopada, ampak zunanje intervencije. Največ žrtev je med nedolžnimi civilisti, spopadi so brutalni, v njih sodelujejo otroci – vojaki⁹.

---

⁸ *Warlord* ali gospodar vojne je oseba z močjo, ki poudarja ideal vojne in za to uporabi vse sile in sredstva. Oborožene sile so navadno namesto lokalni oblasti podrejene prav gospodarju vojne. Ta navadno uporablja ali izkazuje veliko večjo moč, kot pa mu to dovoljmeta njegov naziv ali položaj. Izraza »warlordism« in »warlordocracy« sta povezana predvsem s kaosom ob ustanavljanju Republike Kitajske, poznamo pa ga tudi iz japonske, somalijske, kongovske ... zgodovine (Clark 2002: 1–9).

⁹ V Demokratični republiki Kongo oborožene skupine še vedno rekrutirajo otroke in tamkajšnja vlada še zdaj ni storila dovolj, da bi to preprečila. Veliko nekdanjih otroških vojakov se vrne v svet nasilja. V tej afriški državi, v kateri so se prisilno bojevali tudi otroci, pogrešajo približno 11000 otrok, ki so v rokah

Jasno je, da nasilje v Demokratični republiki Kongo ni ustrezno sredstvo za rešitev konflikta. In če je razlog za konflikt v intervenciji »od zunaj«, naj tudi pomoč za rešitev spora pride od tam, iz mednarodne skupnosti.

4.3 Demokratična republika Kongo – fizičnogeografski dejavniki

Demokratična republika Kongo z glavnim mestom Kinšaso, je država srednje Afrike, ki na severu meji na Centralnoafriško republiko, na severovzhodu na Sudan, na vzhodu na Ugando, Ruando, Burundi in preko jezera Tanganjika na Tanzanijo, na jugovzhodu na Zambijo, na jugozahodu na Angolo, na zahodu pa na angolsko eksklavo Cabinda¹⁰ in Republiko Kongo.

Slika 4.3.1: Zemljevid DR Konga

Vir: Šehič 2005: 55

upornikov in band. Med zajetimi otroki je kar 40 odstotkov deklic, ki jih prisilijo v poroke z ugrabitelji. Mladoletni vojaki so po nekaterih podatkih predstavljali kar 40 odstotkov vseh oboroženih sil (Internet 25).

¹⁰ Gre za nekdanji portugalski protektorat, znan tudi pod imenom »Portugalski Kongo« z glavnim mestom Cabindo. Sedanja angolska provinca je nastala z združitvijo teh kraljestev: N'Goyo, Loango in Kacongo. Obsega 7283 km² in ima 300 000 prebivalcev, od tega jih je kar tretjina prebegnila iz Demokratične republike Kongo. Ta država jo tudi ločuje od Angole. (Internet 23).

Država ima skupno 10 730 km zunanjih meja, od tega z Angolo 2511 km, Burundijem 233 km, Centralnoafriško republiko 1577 km, z Republiko Kongo 2410 km, Ruando 217 km, s Sudanom 628 km, Tanzanijo 459 km, z Ugando 765 km in Zambijo 1930 km (Internet 38).

Površje meri 2 345 410 km², od tega predstavlja celina 2 267 600 km², 77 810 km² je vodnih površin. Gozdovi pokrivajo $\frac{3}{4}$ površin in dajejo kakovosten les. Rastlinje je bujno tropsko, prevladuje pragozd. Največji del Konga obsega nižino reke Zair, ki jo obdajajo ravnine in hribovja. Obilje padavin in relief omogočata gosto rečno omrežje s plovnimi rekami (Natek, 2006: 429-431).

DR Kongo je z mineralnimi surovinami¹¹ najbogatejša afriška država, a kljub temu sodi med najbolj nerazvite države sveta (Šehič 2006: 55).

V preteklosti so nahajališča ropali kongovski voditelji, v zadnjih letih pa ta nahajališča izrabljajo predvsem oborožene sile sosednjih držav, vpletene v medsebojne spopade, za posledicami katerih je umrlo več milijonov Kongovcev in ki slabijo stabilnost celotne celine (Edgerton 2002: xii).

Večina spopadov poteka na rudninsko-mineralno bogatem vzhodu države. Samo v provinci Katanga je 34 odstotkov svetovnih rezerv kobalta in 10 odstotkov bakra, največ ob meji z Zambijo. Vzhod DR Kongo je najbogatejše območje z diamanti na svetu, podobno velja za zlato. Kar 80 odstotkov svetovnih rezerv koltana, morda najpomembnejše rudnine prihodnosti, domuje v severovzhodnem delu države. Večinski delež v največjih kongovskih državnih podjetjih imajo multinacionalke (trg bakra in kobalta obvladujejo ameriška, kanadska, korejska in belgijska podjetja)¹².

---

¹¹ V državi so nahajališča koltana, kobalta, bakra, niobija, tantala, surove nafte, industrijskih in žlahtnih diamantov, srebra, cinka mangana, urana, premoga, kositra, izkoriščajo pa tudi les. (Internet 38).

¹² Koltan (kolumbit tantalit) je zaradi odpornosti proti visokim temperaturam in odlične električne prevodnosti izjemno pomemben element pri proizvodnji mobilnih telefonov, računalniških čipov, igralne konzole Play Station in jedrskih reaktorjev. Koltan je težak prah, ki je v zemlji. V Kongu ga izkopavajo ročno, podobno kot zlato. Skupina kopačev koplje globoke jame in zemljo preliva z vodo. Koltan je težak,

4.4 Demokratična republika Kongo – družbenogeografski dejavniki

4.4.1 Poselitev in prebivalstvo

Okrog 20 odstotkov ozemlja je povsem neposeljenega, približno polovica ozemlja je redko poseljenega. Gospodarsko propad v osemdesetih letih prejšnjega stoletja je povzročil pravi beg prebivalstva iz podeželja v mesta, kjer so na obrobjih zrasla velika barakarska naselja (Natek, 2006: 430).

Administrativno je država razdeljena na deset provinc in glavno mesto¹³. Približno 32 odstotkov prebivalstva živi v mestih, samo v glavnem mestu živi 7,7 milijona ljudi. Število prebivalcev se predvsem v mestih hitro povečuje na račun mladega prebivalstva. Na podeželju raste število prebivalcev zaradi večje smrtnosti¹⁴ počasneje, tu je bilo tudi največ žrtev vojn in medetničnih spopadov po letu 1997; po nekaterih ocenah do 3,5 milijona žrtev). Zaradi neurejenih razmer se nezadržno širi AIDS, zlasti ogroženo je glavno mesto in vzhod države (Natek, 2006: 429).

Leta 2003 je bilo v državi 55 milijonov prebivalcev, v letu 2006 naj bi njihovo število naraslo že na 65,7 milijona prebivalcev¹⁵. Okoli 45 odstotkov prebivalstva predstavljajo etnične skupine, ki jih je v državi preko 200. Največji med njimi sta Bantu in Magnabetu

---

zato med presipanjem sede na dno posode in ga ni težko opaziti. Priden delavec lahko dnevno nakoplje kilogram koltana. Kot »baza visoke tehnologije« je koltan zelo pomemben razlog za vojno v DR Kongo, kjer je 80 odstotkov svetovnih zalog. Kilogram koltana je v »najboljših časih« (1997–2001) na trgu dosegel celo 500 dolarjev, v DR Kongo pa ga je bilo mogoče kupiti za 15 dolarjev. Leta 2001 je letna vrednost trga s koltanom dosegla 6 milijard dolarjev. Izkopavanje koltana nadzirajo plemenske milice na račun multinacionalk ali sosednjih držav. Ena stranskih posledic kopanja koltana je tudi uničevanje izjemno ogroženega živalskega in rastlinskega sveta. (Videmšek 2003a: 11).

¹³ Province: Bandudu, Kongo, Equateur, Kasai-Occidental, Kasai-Oriental, Katanga, Maniema, Nord-Kivu, Orientale, Sud-Kivu in gl. mesto Kinšasa (Internet 38).

Ostala večja mesta po številu prebivalcev so; Lubumbashi, Kolwezi, Mbuji-Mayi, Kisangani, Kananga, Likasi, Tshikapa, Bukavu, Kikwit, Mbandaka, Matadi. (Natek, 2006:430).

¹⁴ Stopnja smrtnosti je leta 2003 znašala 13,4‰, smrtnost med dojenčki pa kar 77,9‰ (Natek, 2006: 429).

¹⁵ V DR Kongo je z virusom HIV okuženih 1,1 milijona ljudi. Zaradi tega sta pričakovana življenjska starost in stopnja rasti prebivalstva relativno nižji, stopnja umrljivosti in smrtnost otrok pa višji. Popačena je tudi sestava populacije v odnosu na starost in spol (Internet 38).

Anzande. Ocenjena gostota poselitve v letu 2003 je bila 23 prebivalcev/km² (Šehič 2006: 55).

Ocenjena stopnja rasti prebivalstva za leto 2007 znaša 3,39 odstotkov, ocenjena stopnja rodnosti za leto 2007 znaša 42,69 rojstev na 1000 prebivalcev, ocenjena stopnja smrtnosti pa 10,34 smrti na 1000 prebivalcev (Internet 38).

4.4.2 Uradni jezik in veroizpoved

Uradni jezik je francoščina, ki jo govori le malo ljudi. Povečini so v uporabi jeziki swahili, lingala in tsilaba (Internet 38).

Po veroizpovedi so prebivalci katoličani (41 odstotkov), protestanti (32 odstotkov), pripadniki neodvisnih afriških cerkva (13 odstotkov), pripadniki tradicionalnih verstev (12 odstotkov) in muslimani (1 odstotkov). Posebno katoliška cerkev je močan politični in družbeni dejavnik, zlasti na področju šolstva (Natek, 2006: 430).

4.4.3 Gospodarstvo

Kljub velikemu naravnemu bogastvu je Demokratična republika Kongo ena od gospodarsko najslabše razvitih držav na svetu. Državna uprava deluje le v glavnem in nekaterih večjih mestih, gospodarsko delovanje pa onemogoča splošno razširjena korupcija ter oborožene milice, ki obvladujejo zlasti severovzhod države. Dve tretjini prebivalstva se ukvarjata s kmetijstvom in živita na robu preživetja¹⁶ (Natek, 2006:430).

Prestolnica Kinšasa je skupaj z bližnjim rečnim pristaniščem Matadi veliko prekupčevalsko središče. Večina v vojni prilaščenega bogastva se – v pristaniščih in na divjih letališčih zadostuje mastna podkupnina, da se človek izogne »carinskim

---

¹⁶ Kmetijstvo predstavlja 56 odstotkov BPD, rudarstvo po podatkih iz leta 2005 le 9,7 odstotka, medtem, ko je še leta 1990 predstavljal 17 odstotkov BDP. Na področju kmetijstva prevladuje samooskrbno poljedelstvo, sledita živinoreja in gozdarstvo. Veliko rudno bogastvo je na treh ločenih območjih: na jugu so nahajališča barvnih kovin, v porečju reke Kasai so nahajališča diamantov in na severovzhodu nahajališča zlata (Natek, 2006: 430).

formalnostim« – z ladjami in letali odpelje proti Evropi in ZDA. Preostalo kongovsko bogastvo zapusti državo čez meje z Ugando, Ruando in Burundijem (Videmšek 2003a: 11).

Kongovci skoraj vso električno energijo pridobijo v hidroelektrarnah. Največji sta postavljeni na reki Kongo (Natek, 2006: 430)¹⁷.

Državljska vojna, ki se je začela avgusta 1998, je dramatično posegla v življenje države, močno zmanjšala nacionalno proizvodnjo, povečala javni dolg in zaradi nasilja, pomanjkanja ter boleznih povzročila smrt več milijonov ljudi. Zunanji investitorji se za vlaganja v gospodarstvo države niso odločali predvsem zaradi negotovega izida vojne in pomanjkanja infrastrukture. Položaj gospodarstva se je začel izboljševati v letu 2002, ko se je iz države umaknil velik del tujih oboroženih sil. Prehodna vlada je ponovno vzpostavila vezi z mednarodnimi finančnimi institucijami in donatorji, predsednik Kabila pa je začel z uvajanjem reform. Ekonomska stabilnost se je med letoma 2003–2006 izboljšala, četudi jo še vedno ogrožata korupcija in netransparentnost v vladi (Internet 38).

4.4.4 Oborožene sile

Oborožene sile Demokratična republika Kongo sestavljajo sile kopenske vojske, mornarica in letalske sile. Vojaško službo služijo moški med 18. in 49. letom (Internet 38).

Tabela 4.4.4.1 prikazuje vojaške višino vojaških izdatkov Demokratične republike Kongo med letoma 1996 in 2005, podatka za leti 2001 in 2002 nista na voljo. Višina izdatkov za

---

¹⁷ Reka Kongo je najbolj vodnata afriška reka, njen tok je dolg 4320 km in se uvršča na peto mesto po dolžini rečnega toka na svetu. Je tudi pomembna prometna žila. V notranjosti države so reke edine prometne poti, plovne vse leto tudi za večje potniške in tovarne ladje. Skupaj je v Demokratični republiki Kongo 15 000 km plovnih poti; redni potniški promet pa poteka tudi po velikih jezerih na vzhodu države (Krušič, 1993: 82).

oboroževanje močno niha; med letoma 1996 in 1998 je izrazit upad višine vojaških izdatkov za razliko od obdobja 2003-2004, ko so vojaški izdatki močno narasli.

Tabela 4.4.4.1: Vojaški izdatki Demokratične republike Kongo od 1996 do 2005 v mio US \$

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
68,7	56,6	17	62	46,1	/	/	118	185	136

Vir: SIPRI Year Book., 2006: 326

Podobno kot višina vojaških izdatkov, niha odstotek BDP, ki ga za oboroževanje namenja Demokratična republika Kongo (glej *tabelo 4.4.4.2*).

Tabela 4.4.4.2: Vojaški izdatki Demokratične republike Kongo od 1996 do 2005 v odstotku BDP

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1,5	1,4	0,4	1,2	1,0	/	/	2,1	3,0	2,5

Vir: SIPRI Year Book., 2006: 326

Razloge v nihanju višine vojaških izdatkov gre iskati tudi v odsotnosti stabilne politične oblasti in s tem povezanega plana razdelitve proračunskih sredstev ter seveda nemirov, ki pretresajo državo. V prihodnosti je pričakovati, da se bo ob stabilni vladi in smotrni razdelitvi proračunskih sredstev, tudi znesek za vojaške namene ustrezno ustalil.

Demokratična republika Kongo je dežela nasprotij. Bogata rudna nahajališča ji dajejo izjemne možnosti za gospodarski razvoj, pa vendar se po BDP na prebivalca nahaja na samem dnu lestvice držav. Razloge za tako protislovnost gre iskati tudi v dolgoletnih oboroženih konfliktih zaradi kolonizacije in pozneje dekolonizacije.

Zaradi državljanske vojne je iz DR Kongo v sosednje države odšlo ogromno beguncev¹⁸, okrog 1,1 milijona ljudi pa je bilo notranje razseljenih, zaradi spopadov med vladnimi in uporniškimi silami.

¹⁸ Begunci iz DR Kongo: 106 772 v Angoli, 42 360 v Ruandi, 19 032 v Burundiju, 18 954 v Ugandi, 11 723 v Sudanu, 5 243 v Republiki Kongo. (Internet 38).

Slika 4.4.4.3 prikazuje notranje razseljene prebivalce po provincah. Največ, kar 763 000, se jih nahaja v provincah Severni in Južni Kivu na vzhodu države.

Slika 4.4.4.3: Notranje razseljeni po provincah

Vir: Internet 13.

Po podatkih iz leta 2002 se je v Demokratično republiko Kongo naselilo 400 000 beguncev in azilantov. Kljub državljanski vojni in etnično motiviranem nasilju, navzočnosti vojakov iz drugih držav in gospodarski krizi, begunci v Kongo prihajajo pretežno iz Angole, Sudana, Burundija in Ugande. Po sklenitvi mednarodnega sporazuma leta 2003, Visoki komisariat OZN za begunce in kongovska vlada delata na tem, da bi popisala begunce za organiziranje morebitne vrnitve v države, iz katerih so prišli (Internet 38).

4.5 Zgodovinski razvoj

Današnja Demokratična republika Kongo je v zadnjih 120 letih zamenjala kar nekaj imen, zamenjava le-teh pa je neločljivo povezana z zgodovino njenega razvoja in lastništvom nad ozemljem. Od leta 1885 do 1908 se je imenovala **Svobodna država Kongo**, med letoma 1908 in 1960 je nosila ime **Belgijski Kongo**, od leta 1960 do 1971 se je imenovala **Kongo**, od leta 1971 do 1997 **Zaire** in od leta 1997 dalje se imenuje **Demokratična republika Kongo**.

4.5.1 Svobodna država Kongo

Slika 4.5.1: Kongo leta 1900

Vir: Hochschild 1999:3

Portugalski pomorščak Diego Cao velja za prvega Evropejca, ki je leta 1482 stopil na ozemlje današnjega Konga. Kmalu zatem so se Portugalci s kraljevino tesno povezali, a do poznega 18. stoletja nanjo niso imeli večjega vpliva.

Sprva so njeno ozemlje naseljevali zgolj domorodci Pigmejci, kasneje pa so se tja priselili še pripadniki plemen Bantu in Nilotik. Najpomembnejši dogodki v zgodovini Konga segajo v leto 1870 in začetek kolonizacije. Tedaj imenovana Svobodna država Kongo je namreč prišla pod nadvlado belgijskega kralja Leopolda II., ki se ga je držal sloves brutalnega in pohlepnega kolonizatorja, in bila leta 1908 anektirana k Belgiji. Belgijski kralj Leopold II. je bil na oblasti med letoma 1865–1908. Leta 1870 je koloniziral ozemlje tedanje države Kongo, ker je verjel, da Belgija potrebuje kolonije po svetu, da bi si tako zagotovila napredek in obstoj, in se istočasno zavedal, da Belgijci kolonizacijskih tveganj ne bi podpirali. Prav zato je ustanovil svoj zasebni kolonialni imperij. Med letoma 1874 in 1877 je raziskovalec Stanley med popotovanjem po Afriki našel reko Kongo in ugotovil, da ima ozemlje velike gospodarske potenciale¹⁹. Kralj Leopold II. je bil nad ugotovitvami tako navdušen, da je raziskovalca najel, da je do leta 1884 sklenil več pogodb z vodji afriških plemen o suverenosti Kralja Leopolda II. nad ozemljem.

Na konferenci v Berlinu (1884–1885) so tedanje evropske sile opazile težnje belgijskega kralja po prevladi nad kongovsko kotlino in leta 1885 je kralj razglasil ustanovitev Svobodne države Kongo, na čelu katere je bil sam. Meje tedanje Svobodne države Kongo so bile precej podobne današnjim mejam Demokratične republike Kongo. Ker kralj Leopold II. ni imel zadostnih finančnih sredstev, da bi razvijal Kongo, je za pomoč zaprosil belgijski parlament in v zameno je Belgija dobila pravico do priključitve Konga

---

¹⁹ Sir Henry Morton Stanley je bil eden najbolj znanih in najbolj cenjenih mož Zahoda. Poznan je bil kot vodja raziskovalnih ekspedicij v Afriko, med katerimi je odkril tudi slavnega in dolgo pogrešanega misijonarja in zdravnika dr. Davida Livingstona. Leta 1873 je organiziral ekspedicijo v Zanzibar, raziskoval je jezeri Viktorija in Tanganjika in odkril reko Kongo ter ji sledil do izliva v ocean. Njegovo popotovanje je bilo skorajda neverjetno, trajalo je 999 dni, v tem času je prehodil preko sedem tisoč milj. Bibliografija, ki je nastala po tem raziskovalnem popotovanju je bila uspešnica. (Edgerton 2002: 31–32)

leta 1901.²⁰ Ozemlje so dobila v upravljanje različna belgijska podjetja in družbe, ki so začela z gradnjo infrastrukture in izrabo naravnih nahajališč rude ter državi plačevala dogovorjeni odstotek dobička. (Edgerton 2002: 155)

4.5.2 Belgijski Kongo

V času belgijske vlade je Kongo veljal za ekskluzivno področje, zanimivo za evropske investicije in prav nihče ni dal Afričanom možnosti, da bi se dejavnije vključili v upravo ali gospodarstvo. Gospodarski razvoj je bil možen z izgradnjo cestne in železniške infrastrukture, evropski koncerni so ustanavljali plantaže, zaživela je rudniška dejavnost. Afričani so bili delovna sila, nadzorovali so jih Evropejci²¹. Nekatere rudarske družbe so zgradile cela naselja za svojo delovno silo in v tridesetih letih je bilo veliko selitev afriškega prebivalstva z obrobja v urbana naselja. Ob koncu leta 1920 je glavno gospodarsko panogo predstavljalo rudarstvo, ki mu je sledilo kmetijstvo.

S prihodom belgijskih kolonizatorjev na ozemlje Konga je prišlo do velikih sprememb v družbi in pojava dveh konceptov. Prvi je bil tradicionalni plemenski koncept Kongovcev in drugi moderni, industrijski, kolonizatorjev Belgijcev²².

---

²⁰ Pogodba med Kraljem Leopoldom II. in belgijsko vlado je določala, da bo vlada v zameno za kraljevo kapitulacijo prevzela njegov preko 110 milijonov frankov težki dolg, mu za uresničitev zadanih projektov v Kongu podarila 45,5 milijona frankov ter ga v zameno za vse njegove žrtve v Kongu nagradila z dodatnimi 50 milijoni frankov. (Edgerton 2002: 155)

²¹ Od leta 1910 dalje so v Kongo prihajali številni evropski obrtniki, trgovci, iskalci sreče in prostitutke v želji posredno ali neposredno uspeti v donosni rudniški dejavnosti. Leta 1911 je bilo v Elisabetvillu preko 1000 Evropejcev, od tega le 140 žensk; 25 med njimi je bilo prostitutk. Več kot polovico Evropejcev je prihajalo iz Belgije, 127 iz Velike Britanije, 100 iz Italije, 81 je bilo Grkov, 57 Rusov, 41 Nemcev, 33 Turkov, 86 Južnoafričanov je bilo britanskih prednikov, 74 jih je prihajalo iz ostalih delov sveta, vključno z ZDA. (Edgerton 2002: 167)

²² Belgijska nadvlada je v Kongo prinesla moderno urbanizacijo vključno z dragim metropolitanskim centrom mesta Leopoldville, kasneje preimenovanim v Kinšaso, s steklenimi nebotičniki in luksuznimi hoteli. V državi so začeli graditi prometno infrastrukturo, uvajali so zdravstveni in šolski sistem. Ves razvoj je bil podkrepjen z rasizmom in težnjo, da Kongovci do izobraževanja ... niso upravičeni. (Edgerton 2002: xiii)

Kapitalizem je z vpeljavo družbenih sprememb v dotedanjo tradicionalno družbo pripeljal industrijsko revolucijo. Tradicionalna, pretežno v sezonsko poljedelstvo usmerjena družba, se je specializirala v množično proizvodnjo gume in začela akumulirati presežke, obseg proizvodnje se je povečeval, stroški pa zmanjševali. Plemenski družbi je bila vsiljena delitev dela, temelječa na legalni zaščiti zemlje in dela, dobrin, ki sta se v tedanjem Kongu zgolj dedovali, od industrijske revolucije dalje pa se je z njima tudi trgovalo. Med letoma 1880–1920 se je populacija Konga zmanjšala za približno polovico. Sezonsko naravnane poljedelstva vajeni ljudje so podlegali zaradi izčrpavanja, bolezni, stradanja, prekomernega dela pri proizvodnji gume.

Izobrazbena struktura Afričanov se je izboljšala na račun aktivnih krščanskih misijonarjev in v petdesetih letih sta bili ustanovljeni prvi dve univerzi²³.

V petdesetih letih so se začele pojavljati vse večje težnje po samostojnosti in neodvisnosti Konga in belgijski profesor Antoine van Bilsen je objavil »30-letni načrt«, kako naj bi Kongo dosegel svoj cilj. Belgijci so načrt navdušeno sprejeli, misleč, da se bo belgijska vlada v Kongu nadaljevala še vsaj naslednja tri desetletja²⁴. Dogodki, ki so sledili, so pokazali drugače.

Zahteve in težnje po samostojnosti in neodvisnosti Konga so se pojavile sredi petdesetih let prejšnjega stoletja predvsem v obliki protibelgijskih gibanj. Na moči je začelo pridobivati nacionalistično gibanje, na čelu katerega sta bila Joseph Kasavubu in Patrice Lumumba. Nacionaliste je navdušil francoski predsednik Charles de Gaulle, ki je leta

---

²³ Katoliška univerza »Lovanium« ter državna univerza v Elisabethvilu sta bili odprti leta 1956 in od samega začetka dalje sprejemali študente različnih ras. Leta 1960 je bilo na katoliški univerzi vpisanih le 344, na državni univerzi pa le 77 afriških študentov. Po drugi strani je bilo leta 1957 na ameriške univerze vpisanih 600 študentov, med njimi sta bila dva tudi iz Konga. V šolskem letu 1958–59 je 97 odstotkov osnovnošolskih otrok obiskovalo raso segregirane razrede, manj kot 2 dostotka tistih, ki so zaključili osnovno šolanje, je prešlo v srednje šole (Edgerton 2002: 166–176).

²⁴ Populacija Konga se je v letih po drugi svetovni vojni močno povečala. V Leopoldvillu je bilo leta 1923 denimo 17 000 prebivalcev, leta 1938 40 000, leta 1950 več kot 190 000, leta 1955 je številka skočila na 325 000, medtem ko mesto danes šteje preko 4 milijone ljudi. V podobnem tempu je naraščala populacija ostalih kongovskih mest (Edgerton 2002: 172).

1958 obiskal sosednjo državo, sedanjo Republiko Kongo, in dal Afričanom možnost udeležbe na volitvah, ki so odločale o pridružitvi Franciji ali popolni samostojnosti. Januarja 1959 so se v Kinšasi začeli nacionalistični izbruhi in Belgija je postopoma začela izgubljati nadzor nad dogodki. S povečevanjem izgredov in nemirov so Belgijci spoznali, da bo težko vzdrževati nadzor nad tako velikim ozemljem, kot ga je obsegal tedanji Kongo. Prav to spoznanje je bilo povod, da je Belgijski parlament 27. januarja 1960 razglasil, da se bo v naslednjih šestih mesecih odrekel nadzoru nad ozemljem. Približno pol leta pozneje, 30. junija 1960, je bila Kongu priznana samostojnost.

4.5.3 Neodvisnost in konflikt

Na parlamentarnih volitvah leta 1960 je zmagal Patrice Lumumba in postal predsednik vlade, predsednik države, imenovane Demokratična republika Kongo, pa je postal Joseph Kasavubu. Tedanja država je bila zelo nestabilna, v rokah lokalnih plemenskih poglavarjev je bilo več oblasti kot pa v rokah centralne vlade. Država pa se je srečevala tudi s pomanjkanjem izobražene in sposobne javne uprave, ki je bila pred tem skoraj v celoti domena Belgije. Videti je bilo, kot da nihče v novi državi nima ideje, kako upravljati z državo take velikosti, spore pa so še podpihovali nikoli zatrti belgijski interesi.

Vzroke za krizo v državi gre iskati v nepripravljenosti Konga na samostojnost in neodvisnost, pomanjkanju izkušenega političnega in vojaškega osebja, aroganci predstavnikov nekdanje kolonialne oblasti (Mazrui 1994: 877–904).

Poleti 1960 se je v najbogatejši provinci Katanga zgodil vojaški udar in 11. julija 1960 se je pod vodstvom Moise Tshombe odcepila. V državo so vdirale zahodne paravojaške sile ter najemniki, ki so jih najemale rudarske družbe za zaščito svojih interesov, in odcepila se je tudi druga najbogatejša provinca Kasai. Zaradi napadov na Belgijce v Kongu je njihova matična država v Kongo poslala svoje oborožene sile s ciljem zaščititi prebivalstvo in rudnike, ki so ostali belgijski gospodarski interes.

Varnostni svet OZN je 14. 7. 1960 sprejel sklep o napotitvi mirovnih sil v Kongo s ciljem pomagati pri zagotovitvi in vzdrževanju miru in varnosti. Mirovne sile, ki so štejele 20.000 mož, niso imele mandata za intervencijo v oboroženem spopadu, niti se niso smele postaviti na stran katere od sprtih strani.

Predsednik vlade Patrice Lumumba se je po pomoč napotil v nekdanjo Sovjetsko zvezo in tedanji sovjetski predsednik Nikita Hruščov je pomoč v obliki naprednega orožja in tehničnih svetovalcev odobril, četudi mirovne sile OZN skladno s svojim mandatom niso smele dovoliti nikakršnega uvoza orožja v državo. Na drugi strani so Združene države Amerike sovjetsko prisotnost v Kongu razumele kot poskus, da Sovjetska zveza na področju subsaharske Afrike dobi svojo zaveznico, in iskale možnost, da bi na mestu predsednika vlade zamenjale Lumumbo²⁵.

Predsednik države Kasavubu se je s predsednikom vlade namreč sprl in svoje zaveznike raje kot v SZ iskal v ZDA, ki so v državo poslale orožje ter osebje agencije CIA z namenom preseči sovjetske aktivnosti v državi. Decembra 1960 je predsednik Kasavubu s pomočjo ZDA, CIA in častnika Mobutu dosegel padeč vlade, njen predsednik Lumumba pa je bil usmrčen. Do danes nedokazane so trditve, da sta za njegovo smrt kriva tedanji ameriški predsednik Dwight D. Eisenhower ter CIA, pa tudi da je za atentatom stala belgijska vlada.²⁶ V odgovor na padeč vlade so se v mestu Stanleyville pod vodstvom Antoine Gizenga zbrali privrženci Lumumbe in ustanovili svojo vlado.

---

²⁵ Lumumba je julija 1960 obiskal ZDA v želji, da pridobi politično podporo ter finančno in tehnično pomoč pri odcepitvi Katange. Najprej se je v palači ZN srečal z Dagom Hammarskjöldom, ki mu je pomoč sicer obljubil, zavrnil pa je invazijo sil OZN na Katango. Lumumba je nato obiskal Washington, kjer pa se ni srečal niti s predsednikom Eisenhowerjem niti s podpredsednikom Nixonom, ki sta zastopala stališče, da je Lumumbo potrebno kar najhitreje zamenjati na položaju. Po obisku v ZDA se je Lumumba namenil še v Kanado, kjer je bila vsaka njegova prošnja za pomoč ostro zavrnjena (Edgerton 2002: 192).

²⁶ CIA je Lumumbo vodila pod kodo »Stinky«. Njen agent Larry Devlin je pridobil smrtonosen strup, s katerim naj bi umoril Lumumbo, vendar ga kot zavedni katolik ni hotel uporabiti. Drugi agent obveščevalne agencije pa je nekoč dejal, da mu je njegov kolega povedal, kako je po navodilu z vrha moral voziti Lumumbovo truplo v avtomobilu okrog Elisabethvillu in se odločiti, kaj bo s truplom storil. Uradna

Konec leta 1960 je bil Kongo razdeljen na štiri navidezno neodvisne dele: general Mobutu je nadziral zahodni del države vključno z glavnim mestom Kinšaso, Antoine Gizenga, samooklicani naslednik Lumumbe je nadzoroval vzhodni del države Kisangani, Albert Kalonji je nadzoroval sever province Kasai in Tsombe je ob pomoči Belgijcev nadzoroval Katango.

Odcepitev Katange, ki je bogata z nahajališči naravnih surovin, je slabila vlado. Aprila 1961 je centralna vlada aretirala Tsombeja in ga kmalu spet izpustila iz zapora, tako da je nekaj mesecev pozneje razglasil neodvisnost Katange.

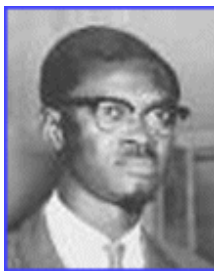
Avgusta 1961 so začele sile OZN z razoroževanjem oboroženih sil Katange in januarja 1963 je katanška vlada podpisala premirje. Do konca junija 1964 so se iz Katange umaknili zadnji vojaki sil OZN, Kasavubu pa je Tsombeja ponovno nastavil na oblast, in sicer kot predsednika vlade. Ta poteza je izzvala nove upore. S pomočjo oboroženih sil ZDA, Belgije in belih najemnikov je centralna vlada postopoma pridobivala nadzor nad celotno državo.

Leta 1965 je prišlo do ponovnega konflikta med Kasavubujem in Tsombejem, ki ga je na mestu predsednika vlade zamenjal Kimba. Po posredovanju Mobute je Tsombe pobegnil v Španijo.

Slika 4.5.3.1: Protagonisti kongovske krize 1960–1964

Moise Tsombe

Patrice Lumumba

Joseph Kasavubu

vir: Internet 38

---

verzija razlaga, kako sta dva Belgijca Lumubovo truplo razkosala in ga vrgla v sod z žvepleno kislino (Edgerton 2002: 192–96).

Glavni protagonisti kongovske krize med leti 1960 in 1964 so tako bili **Moise Tsombe**, vodja odcepljene province Katanga, **Joseph Kasavubu**, vodja neodvisne vlade, **Patrice Lumumba**, premier neodvisne vlade in nasprotnik Kasavubuja, **belgijska vlada** in belgijski plačanci ter **OZN** z ameriškimi oboroženimi silami na čelu. Ostali akterji žalostne drame pohlepa, morije in intrig so bili ruandska vlada, ameriška obveščevalna agencija CIA in številne multinacionalke (Internet 38).

4.5.4 Mobutu Sese Seko in njegov režim

Slika 4.5.4.1: Mobutu Sese Seko

Mobutu Sese Seko oziroma Aka Mobutu Sese Seko Kuku wa za Banga, kar v prevodu pomeni »vsemogočni bojevnik, ki zaradi vztrajnosti in želje po zmagi za sabo pušča ognjeno sled« se je leta 1965 oklical za vrhovnega poveljnika oboroženih sil ter predsednika države za obdobje naslednjih petih let.

Državo je preimenoval v *Republiko Zair* in od prebivalcev zahteval, da začnejo uporabljati izključno afriška imena ter tako začel na novo kultivirati državo s kampanjo »Afriška istovetnost«²⁷.

Z izjemo študentskih nemirov je v Zairu do konca šestdesetih let vladala politična stabilnost. Mobutu je bil na volitvah leta 1970 kot edini kandidat izvoljen na mesto

---

²⁷ Kampanja se je imenovala tudi »zairnizacija« (ang. Zaireanization) ali »Mobutizem« (ang. Moutuism). Država in reka sta dobili ime Zair, istočasno se so se spremenila imena mest: Leopoldville je postal Kinšasa, Stanleyville se je preimenoval v Kisangani, Elisabethville pa v Lubumbaši. Tuji trgovci, predvsem Portugalci, Grki in Pakistanci, so bili izgnani, njihovo premoženje je prešlo v roke vojske in posameznih civilistov. Mobutu si je prilastil štirinajst plantaž, ki so tedaj zaposlovale 25 000 ljudi. Večina ljudi, ki so bili nastavljeni v civilni sferi, je bilo popolnoma brez izkušenj in kmalu so se začele kazati posledice. Do tedaj uspešna »Direkcija za ceste« je postala znana kot »Direkcija lukenj«, letalska družba »Air Zair« pa »Air mogoče«. Ni si prizadeval, ampak je od medijev zahteval, da so mu pokorni (Edgerton 2002: 212).

predsednika za obdobje naslednjih sedmih let in začel s centralizacijo administracije, spodbujanjem tujega investiranja v domače gospodarstvo, pospeševanjem sodelovanja z neodvisnimi sosedami, vzdrževanjem dobrih političnih odnosov z Zahodom in diplomacije s Kitajsko. V želji po znižanju stopnje nezaposlenosti je leta 1973 nacionaliziral večino podjetij v tuji lasti ter tako iz države izgnal skoraj vse tuje investitorje. Nekaj let pozneje jih je neuspešno poskusil privabiti nazaj.

Mir in stabilnost sta vladala do leta 1978, ko se je začela vrsta invazij s strani katanških upornikov. Upornike so podpirale tudi belgijske paravojaške enote. Predsednik Mobutu je tudi v osemdesetih letih uspel vzpostavljati relativno stabilnost v državi, četudi je bila na pohodu vedno bolj aktivna stranka UDPS (*fr. Union pour la Democrati et le Progres Social*).

Ob koncu hladne vojne so se mednarodni in domači pritiski na predsednika Mobuta kar vrstili. Ob koncu leta 1989 in v začetku leta 1990 je njegova moč slabila zaradi številnih domačih protestov, ki so jih vzpodbujale mednarodne kritike njegovega režima, zlasti zaradi nespoštovanja človekovih pravic, stagnacije gospodarstva, vladne korupcije in poneverjanja²⁸.

Aprila 1990 je Mobutu razglasil »tretjo republiko«, konec enostrankarskega sistema in začetek tripartitnega sistema. Mesto vodje države je seveda rezerviral zase in v svojih rokah obdržal pomembno moč. V septembru 1991 so vojaške sile začele z napadi na Kinšaso zaradi nerednih osebnih dohodkov²⁹. Dva tisoč francoskih in belgijskih vojakov je prišlo ob pomoči ZDA, da bi osvobodili 20 000 ogroženih prebivalcev Kinšase.

---

²⁸ Leta 1990 je bil Zair na robu bankrota, nesposoben plačati dolgove v tujini, prebivalstvo je bilo obubožano. Prometna infrastruktura ni delovala, na robu zloma so bila tudi vsa večja mesta, redukcije električne energije in vode so bile pogoste. Banke so bile zaprte, denarna valuta je bila brez vrednosti, davčna služba ni delovala. Cene hrane so tako poskočile, da je zavlada lakota (Edgerton 2002: 217–218).

²⁹ Nemire zaradi nerednih osebnih dohodkov je Mobutu pomiril z objavo odločitve, da bodo tako vojaki kot civilno osebje v oboroženih silah dobili povišico v višini 2 000 odstotkov. Dejansko povišanje so doživeli le nekateri (Edgerton 2002: 219).

Od leta 1988 dalje je zairska vlada grozila Belgiji s prekinitvijo diplomatskih odnosov v odgovor na obtožbe belgijskih medijev, da Mobutu Sese Seko krade finančno pomoč, ki jo je Zairu namenila Belgija. Ta je postala zelo kritična do vlade Mobutu Sese Seke, številni belgijski politiki so ga celo javno pozivali k odstopu. Mobutu je v odgovor iz države izgnal okrog 700 belgijskih strokovnjakov in dal zapreti skoraj vsa konzularna predstavništva³⁰. Medtem, ko je Mobutu v devetdesetih letih prejšnjega stoletja prišel v konflikt z Belgijo, pa ga je francoska vlada naivno podpirala. Pridružila se je sicer zahodnim državam in njihovim prizadevanjem po uvedbi demokratičnih standardov v Zairu po drugi strani pa je prosila mednarodno skupnost, naj zagotovi ustrezno pomoč Zairu pri reševanju krize beguncev, ki so na vzhod države prišli zaradi genocida v Ruandi (Internet 22)³¹.

4.5.5 Upor in državljanska vojna

Leta 1992 je po več neuspešnih poskusih končno zasedala Suverena Nacionalna konferenca, na kateri je sodelovalo preko 2000 predstavnikov iz različnih političnih strank. Predsednik konferenc je bil nadškof Laurent Monsengwo, zunanji minister pa je postal vodja UDPS stranke, Etienne Tshisekedi wa Mulumba. Do konca leta 1992 je Motumba ustanovil rivalsko vlado s svojim zunanjim ministrom. Obe vladi sta se leta 1994 združili v Visoki svet Republike–Parlament tranzicije (High Council of Republic–Parliament of Transition, HCR–PT), na čelu katerega je bil Mobutu kot predsednik, Kengo Wa Dondo pa zunanji minister. Predsedniške in parlamentarne volitve naj bi bile razpisane vsaki dve leti, kar ni nikoli postala praksa (Internet 11).

Ko se je leta 1995 v Ruandi začela državljanska vojna med plemenoma Tutsi in Hutu, so se napetosti v regiji prenesle tudi v sosednji Zair. Posledica genocida v Ruandi, kjer je bilo pobitih več kot 800 000 ljudi, je bil milijon beguncev, ki so se pred hutujsko milico

---

³⁰ Belgija je Mobutu Sese Seki svoje nestrinjanje z načinom vodenja države pokazala tudi leta 1993, ko ga ni povabila na pogreb kralja Badouina. Gesta, boleča za Mobutuja, zlasti zato, ker je bil do leta 1990 s kraljem v prijateljskih stikih (Internet 22).

³¹ V času druge kongovske vojne je Francija podpora režimu Mobutu Sese Seke izkazala z najemom 300 srbskih plačancev, ki so prišli v Zair na pomoč vladnim silam (Internet 22).

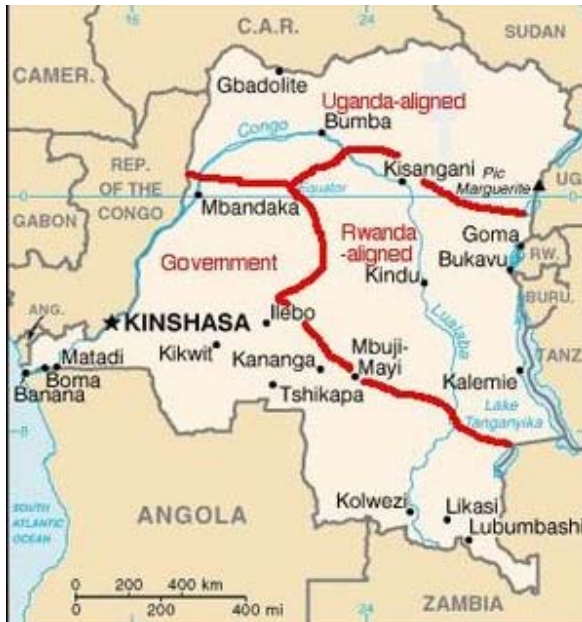
zaradi preživetja umaknili v sosednji Zair. Državna meja ni ustavila divjanja Hutujev, ki so se povezali z zairskimi oboroženimi silami in želeli povsem uničiti Tutsije. Slednji so bili prisiljeni organizirati in oblikovati svoje oborožene sile oz. milico, ki je po zmagi nad Hutuji nadaljevala spopade proti zairski vladi in predsedniku Mobutuju. Milica Tutsijev se je povezala z vsemi nezadovoljnimi in uporniškimi skupinami v vzhodnem Zairu ter s pomočjo Ugande in Ruande oblikovala dobre paravojaške enote pod vodstvom Laurenta Kabile. Sredstva za oborožitev je Kabila pridobil s sklepanjem individualnih koncesij, saj Mobutu oziroma zairska vlada nista bila sposobna nadzora nad oddaljenimi območji (Clark 2002: 136).

Leta 1997 se je v vzhodnem delu DR Kongo pojavila nova vojaško-politična opozicijska sila, znana pod imenom ADFL (*angl. Alliance of the Democratic Forces for the Liberation of the Congo*). Sile ADFL so se številčno krepile in njihov vodja Kabila je želel omejiti vpliv, ki sta ga imeli Ruanda in Uganda na DR Kongo. Kabila je vojaško podporo užival s strani Angole, Zimbabveja in Namibije. Opozicija pod vodstvom Laurenta-Desire Kabile in s podporo Ruande in Ugande je napovedala vojno centralni vladi Mobutu Sese Seke in ga 17. maja 1997 strmoglavila z oblasti. Kabila je 20. maja zasedel Kinšaso, se oklical za predsednika in ponovno preimenoval državo v Demokratično republiko Kongo.

Kabila ni kazal velike sposobnosti reševati težav svoje države, istočasno pa je izgubil svoje zaveznike. Avgusta 1998 je država doživela napad združenih sil, ki so jih sestavljali gibanje MLC (*Mouvement pour la Liberation du Congo*) ter ruandske in ugandske oborožene sile.

Severni del Demokratične republike Kongo so obvladovale ugandske sile, centralni in vzhodni del države ruandske sile, zahodni in južni del države pa je imela v rokah vladna vojska ob pomoči angolskih, zimbabvejskih in namibijskih oboroženih sil.

Slika 4.5.6.1: Razdelitev ozemlja Demokratične republike Kongo med ugandskimi, ruandskimi in vladnimi silami

Vir: Internet 11

Mirovni sporazum je bil podpisan julija 1999 v Lusaki, kongoški uporniki pa ga niso spoštovali. Januarja 2001 je bil Kabila usmrčen s strani svojih varnostnikov, na oblasti pa ga je zamenjal njegov sin Joseph Kabila, ki si je bolj kot njegov oče prizadeval za vzpostavitev miru. V delni uspeh si šteje, da je februarja 2001 uspel doseči podpis mirovne pogodbe med Demokratično republiko Kongo, Ruando in Ugando ter prihod mirovnih sil OZN (MONUC) na njeno ozemlje.

Trenutno ugandske sile skupaj z MLC še vedno zasedajo velik del severa države, ruandske sile in RCD (*fr. Rassembles Congolais pour la Democratie*) nadzorujejo večji del vzhoda države, vladne sile in njihovi zavezniki pa nadzorujejo njen zahodni in južni del. Konflikte še zastruje dejstvo, da je ozemlje DRK bogato z naravnimi surovinami (diamanti, cink, baker) in da se sprte strani spopadajo tudi za prevlado nad nahajališči surovin.

Pogovori iz Sončnega mesta med Kabilo in uporniškimi voditelji so se začeli v aprilu 2002 in so trajali polnih šest tednov. Rezultat pogovorov je bil podpis mirovne pogodbe,

na podlagi katere Kabila deli vlado z bivšimi uporniškiimi silami, do junija 2003 pa so bile vse tuje oborožene sile, z izjemo ruandskih, odpoklicane iz DRK. Etnični spopadi na severovzhodu države so se nadaljevali tudi v letu 2004 (Internet 11).

Danes je DRK v obdobju tranzicije, sprejeta je bila ustava, 30. junija 2006 pa so izvedli prve večstrankarske volitve po 46 letih, na katerih so volivci volili tako predsednika države kot narodno skupščino – spodnji dom parlamenta. Evropska unija je za volitve prispevala 250 milijonov € in v sklopu mandatov misij MONUC in EUFOR RD Congo ter opazovalcev AU pomagala pri izvedbi volitev ter vzdrževanju miru in stabilnosti. Medtem ko so volitve potekale relativno mirno, so oboroženi spopadi izbruhnili med štetjem glasov. Ker v prvem krogu volitev nobeden od kandidatov za predsednika države ni dobil zadostne podpore, je 29. oktobra sledil drugi krog volitev, na katerih je zmagal Kabila in porazil nasprotnika Bembo.

4.6 Mednarodna skupnost in Demokratična republika Kongo

Skrb za nacionalno varnost poleg držav samih prevzema celoten mednarodni sistem. Nekateri akterji mednarodne skupnosti v svojih dokumentih opredeljujejo mehanizme, s katerimi naj bi se zagotavljali tako nacionalna kot mednarodna varnost, vendar pa vsako konfliktno žarišče predstavlja unikaten problem in zahteva prav tak pristop. Mirovna operacija je mehanizem za reševanje sporov, pri čemer se mandat vsake mirovne operacije prilagodi značilnostim in izkazanim potrebam. Mirovne operacije zgodovinsko in kulturno razumemo predvsem v kontekstu OZN, četudi potekajo ali so potekale tudi pod okriljem nekaterih regionalnih organizacij in skupnosti, včasih z avtorizacijo OZN, včasih brez. Gre za operacije v podporo miru v okviru zveze NATO, EU, AU, OVSE, ECOWAS, SND oz. CIS in drugih (Jelušič 2005: 14).

V nadaljevanju bom predstavila mirovno posredovanje v DR Kongo v okviru OZN, EU in ob pomoči AU od šestdesetih let prejšnjega stoletja do danes ter skušala ugotoviti, kako uspešna so bila prizadevanja mednarodne skupnosti, da bi rešila kongovski konflikt.

4.6.1 OZN v Demokratični republiki Kongo

Tabela 4.6.1.1 prikazuje zaključene mirovne operacije v okviru OZN na afriški celini. Na področju Azije in Pacifika ter Amerik se je sicer odvijalo po osem mirovnih operacij, v Evropi šest, prav toliko na področju Bližnjega vzhoda (Internet 32).

Tabela 4.6.1.1: Končane mirovne operacije v okviru OZN na afriški celini

AFRIKA	
ONUB	Burundi
UNAMSIL	Sierra Leone
UNAVEM I	Angola
UNAVEM II	Angola
UNAVEM III	Angola
MONUA	Angola
MINURCA	Centralnoafriška rep.
UNASOG	Čad, Libija
ONUC	Kongo
UNOMIL	Liberija
ONUMOZ	Mozambik
UNTAG	Namibija
UNAMIR	Ruanda
UNOMUR	Ruanda, Uganda
UNOMSIL	Sierra Leone
UNOSOM I	Somalija
UNOSOM II	Somalija

vir: Internet 32

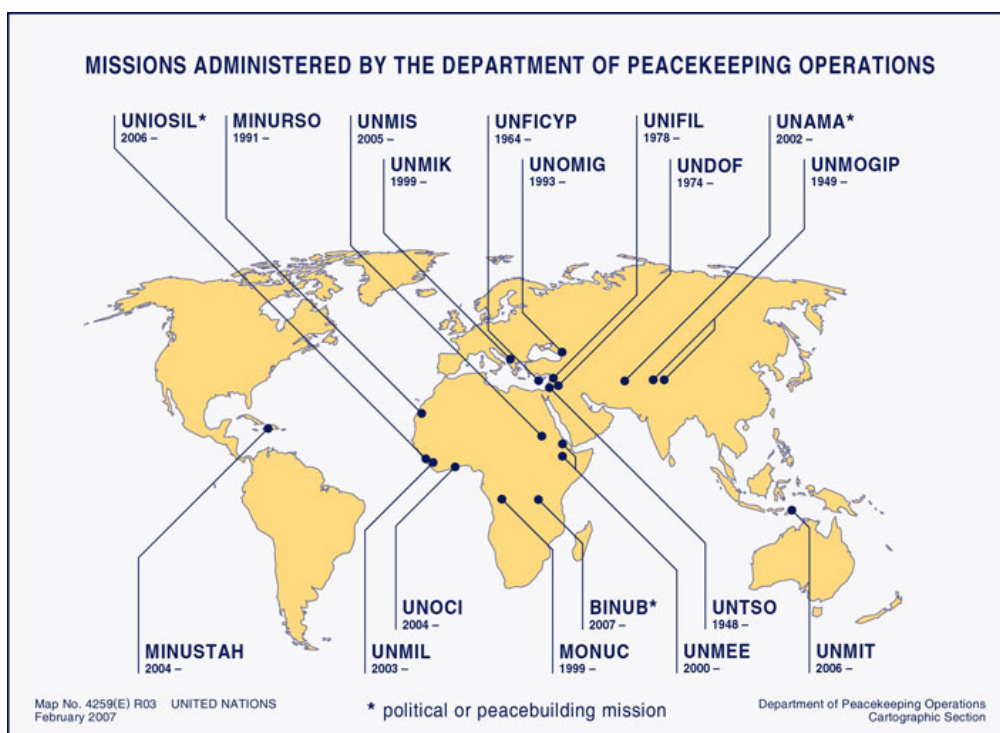
Tabela 4.6.1.2 predstavlja aktualne mirovne operacije na afriški celini. V Aziji se danes odvijata dve mirovni operaciji, v Evropi tri, prav toliko na Bližnjem vzhodu ter ena v Južni Ameriki.

Tabela 4.6.1.2: Aktualne mirovne operacije v okviru OZN na afriški celini

AFRIKA	
UNMIS	Sudan
UNOCIL	Cote d'Ivoire
UMNIL	Liberija
MONUC	DR Kongo
UMNEE	Etiopija in Eritreja
MINURSO	Zahodna Sahara

vir: Internet 32

Slika 4.6.1.3: Aktualne mirovne operacije v okviru OZN

vir: Internet 32

V okviru OZN je bilo od leta 1948 pa do danes ustanovljenih enainšestdeset mirovnih operacij za ohranjanje miru, od tega trinajst v času vrhuncev hladne vojne, preostalih osemindeset pa po letu 1988.

Jelušičeva (2005: 14–15) pravi, da so večino dosedanjih mirovnih operacij OZN izvedle majhne, nevtralne in nevrščene države, ki so prispevale večino vojaškega osebja. Svetovne velesile so na nastanek teh operacij vplivale po politični plati, saj so bile lahko

vzpostavljene le z njihovim soglasjem (zlasti petih članic VS OZN), v proračun mirovnih operacij so prispevale in še vedno prispevajo levji delež, vendar pa v te operacije praviloma v večji meri niso napotile svojih vojaških sil. Po koncu hladne vojne se je to spremenilo in v mirovne operacije OZN so se dejavno vključile tudi vojaške svetovne velesile (zaenkrat še brez Kitajske). Nove udeleženske v mirovnih operacijah vnašajo v rešitev posameznega konflikta svoje politične poglede, zahtevajo namestitev sil na strateški ravni, pristajajo na večjo količino prisile, vnašajo pa tudi svoja specifična notranja doktrinarna poimenovanja in stališča.

4.6.1.1 Mirovna operacija ONUC

Med mirovne operacije, ki so utemeljile princip ohranjanja miru pod okriljem OZN, sodi operacija ONUC (*fr. Operation des Nations Unies au Congo, angl. United Nations Operation in the Congo*). Zgodovinsko gledano je druga oborožena operacija za ohranjanje miru (*po UNEF I; angl. United Nations Emergency Force I*³²) in ena največjih operacij OZN. Belgijska kolonija Kongo se je leta 1960 znašla v državljanski vojni. Prvi mandat operacije leta 1960 je bila zahteva po umiku belgijskih kolonialnih sil. Leto kasneje je VS OZN spremenil mandat operacije v mandat z močnejšo intervencijsko politiko, vendar dolgoročno operacija ni mogla rešiti notranjih političnih problemov v Kongu, zlasti zaradi vmešavanja in interesa Sovjetske zveze, ki je želela odločilno vplivati na tok dogajanja.

Operacija ONUC pomeni prelomnico v zgodovini mirovnih operacij OZN iz več razlogov; gre za prvo mirovno operacijo z velikim številom civilnih udeležencev in udeležbo civilne policije, mirovne sile so delovale na neznanem terenu in v okolju s propadlim in nedelujočim državnim aparatom ter polemikami glede uporabe sile po 7. členu UL OZN. Čeprav je bila to najprej operacija za ohranjanje miru, pa je VS ob spoznanju, da tako ne more doseči zastavljenih ciljev, odobril bolj robustno uporabo oborožene sile. Tako je operacija dobila elemente operacije za vsiljevanje miru.

---

³² UNEF I (First United Nations Emergency Force) je trajala od novembra 1956 do junija 1967. Ustanovljena je bila za zagotavljanje varnosti in nadziranje prekinitve sovražnosti, pa tudi umika oboroženih sil Francije, Izraela in Velike Britanije z ozemlja Egipta (Jelušič 2005: 49).

Mirovna operacija ONUC se je odvijala na področju Republike Kongo med julijem 1960 in junijem 1964 in predstavlja mejnik v zgodovini mirovnih operacij v okviru ZN tudi v smislu odgovornosti, ki jo je prevzela z nastopom mandata, velikostjo ozemlja, ki ga je pokrivala, in številčnostjo mirovnih sil, ki so v njej sodelovale.

Zaradi kaotičnih razmer v državi, ki so bile posledica vojaške intervencije belgijske vojske in zloma civilne administracije, je bil osnovni namen mirovne operacije ONUC zagotoviti umik belgijskih oboroženih sil in pomagati kongovski vladi vzpostaviti vladavino prava. Kasneje se je naloga mirovnih sil razširila na nadzor ozemeljske celovitosti in politične neodvisnost Konga, preprečevanje spopadov in nadzorovanje umika tujih oboroženih sil, najemnikov, paravojaškega in svetovalnega osebja, ki v državi niso bili pod okriljem OZN.

Pomembno pri izvajanju mirovne operacije ONUC je bilo nenehno posredno in neposredno vpletanje velesil v konflikte v Kongu. Potem ko je premier Lumumba postopoma izgubljal nadzor nad razmerami v državi, se je obrnil na pomoč k SZ. Tedanji sovjetski predsednik Nikita Hruščov se je na to pobudo odzval pozitivno, saj je SZ vladnim strukturam začela pošiljati vojaško opremo kot tudi tehnične svetovalce. ZDA so poseg SZ v konflikt v Kongu videle kot željo širitve interesnih območij na območja subsaharske Afrike, kar za ZDA in predvsem predsednika Eisenhowerja ni bilo sprejemljivo. Zato so ZDA odločno podprle predsednika republike Konga, Kasavubuja in na območje Konga namestile številne pripadnike ameriške centralne obveščevalne agencije CIA. Predvsem z njihovo pomočjo je bil izveden atentat na premiera pod prozahodnimi pripadniki kongoške vojske s polkovnikom Mobutom na čelu (Kouassi v Prebilič 2006b: 26–28).

4.6.1.1.1 Mandat ONUC

Republika Kongo, bivša belgijska kolonija, je postala neodvisna 30. junija 1960. V dneh po neodvisnosti so v državi izbruhnili nemiri in Belgija je brez dovoljenja kongovske vlade v Kongo poslala vojaške sile z namenom vzpostaviti red in mir ter zaščititi belgijske državljane.

V štirih letih delovanja mirovne operacije se je mandat misije spremenil, predvsem razširil. Najbolj bistvena sprememba je bila varovanje teritorialne in politične neodvisnosti Konga ter preprečevanje državljanske vojne in umik vseh tujih vojaških, paravojaških in civilnih skupin, ki niso bile del osebja OZN in niso imele državljanstva Konga (The Blue Helmets, 2002: 184).

12. julija 1960 je kongovska vlada zaprosila OZN za vojaško asistenco v želji zaščititi nacionalno ozemlje Konga pred zunanjo agresijo. Dva dni pozneje je VS OZN pozval Belgijo, naj umakne svoje vojaške sile iz Konga, ter sprejel *Resolucijo 143* o imenovanju mirovne misije za področje Konga z osmimi glasovi za, nobenim proti in s tremi vzdržanimi. S sprejetjem *Resolucije 161*, 21. februarja 1961, je mirovna misija ONUC dobila dovoljenje za uporabo sile v primeru, ko se izkaže za potrebno. Novembra 1961 je bila sprejeta še *Resolucija 169*, s katero je VS OZN mirovnim silam dovolil izgon vseh oboroženih sil, ki v državi niso bile pod okriljem OZN (The Blue Helmets 2002: 178).

V manj kot 48 urah po sprejetju *Resolucije 143* je bil kontingent OZN na poti v Kongo, istočasno pa je OZN na pot poslala tudi civiliste, ki naj bi pomagali vzpostavljati javno službo v državi. Izvedba mirovne operacije ONUC je zahtevala izredno številčno ekipo civilnega in vojaškega osebja³³, ki je na višku svoje moči štelo skoraj 20 000 oseb iz 30 držav³⁴. Mirovna operacija je stala 400.100.000 USD (Garb 2003: 10–14).

---

³³ Na spletni strani OZN je moč dobiti samo podatke o vojaki, po drugih virih pa naj bi v mirovni operaciji ONUC prvič sodelovali tudi civilni policisti (majhna enota iz Gane, ki se je zaradi notranjih zapletov v Kongu morala po nekaj mesecih umakniti, nadomestila jo je enota iz Nigerije, ki je v Kongu ostala tudi po koncu mirovne operacije ONUC) (Garb 2003–14).

³⁴ Mirovna operacija ONUC je največ civilnega in vojaškega osebja štela julija 1961 – 19 828 mož, ob začetku umika, v decembru 1963, pa so mirovne sile OZN štejele 5 871 mož (Internet 33).

Tabela 4.6.1.1.1.1: Države, ki so prispevale osebje v mirovno operacijo ONUC³⁵

Argentina	Avstrija	Brazilija
Burma	Kanada	Šrilanka
Danska	Etiopija	Gana
Gvineja	Indija	Indonezija
Iran	Irska	Italija
Liberija	Malezija	Mali
Maroko	Nizozemska	Nigerija
Norveška	Pakistan	Filipini
Sierra Leone	Sudan	Švedska
Tunizija	Združena arabska republika ³⁶	Jugoslavija

vir: Internet 33

Tabela 4.6.1.1.1.2: Število žrtev v mirovni operaciji ONUC

Žrtve med civilisti	Žrtve med vojaškim osebjem
5	245

vir: Internet 33

Tabela 4.6.1.1.1.1 kaže število zabeleženih žrtev v mirovni operaciji ONUC; skupaj je življenje izgubilo 250 oseb, od tega pet med civilisti.

Prvi vojaki OZN so v Kongo oz. njegovo glavno mesto Leopoldville prispeli 15. julija 1960 zvečer in že naslednje jutro prevzeli nadzor nad radijsko postajo, elektrarno ter vsemi glavnimi prometnicami v prestolnici. Njihova prisotnost je imela v sicer zelo napetem ozračju izredno pomirjevalni učinek. Dan pozneje, 16. julija 1960, je belgijski ambasador najavil umik prvih belgijskih enot iz prestolnice v svoje baze. Tako so bili ZN sposobni zagotoviti varen prihod preostanku svojih sil, ki so svoje naloge začele izvrševati ne samo v prestolnici, ampak tudi v ostalih mestih: Thysville, Matadi, Luluaburg, Coquilhatville, Stanleyville (The Blue Helmets 2002: 175).

³⁵ Od februarja 1963 pa do konca mirovne operacije ONUC v juniju 1964 je v okviru operacije sodeloval tudi bataljon kongovske nacionalne armade (Internet 33).

³⁶ Združena arabska republika je bila politična unija med Sirijo in Egiptom med letoma 1958–1961. Leta 1961 je v Siriji prišlo do vojaškega udara in 28. septembra istega leta je Sirija izstopila. Egipt je obdržal uradno ime »Združena arabska republika« vse do Naserjeve smrti leta 1971 (Internet 26).

17. julija sta premier Lumumba in Kasa-Vubu na Generalnega sekretarja ZN naslovila zahtevo, da morajo belgijske oborožene sile državo zapustiti v naslednjih 48 urah, sicer bosta zahtevala pomoč sovjetskih oboroženih sil. Popoln umik belgijskih sil z izjemo Katange in dveh vojaških baz je bil končan v začetku avgusta 1960.

ZN so sedaj svoje sile usmerili v provinco Katanga in Generalni sekretar OZN je prišel v resen spor s predsednikom vlade Lumumbo, ki je zahteval, da ONUC pomaga kongovski vladi s silo uničiti poizkus odcepitve Katange. Generalni sekretar je to zahtevo ostro zavrnil, saj je mandat ONUC-a predvideval uporabo oborožene sile le v primeru samoobrambe. S prihodom mirovnih sil v provinco Katanga so se oglasile njene oblasti in belgijska vlada, ki sta nasprotovali umiku. Ker ni bilo mogoče zagotoviti, da bi prihod mirovnih sil v provinco minil brez prelivanja krvi, je Generalni sekretar o tem obvestil VS OZN. Ta je sprejel resolucijo 146, s katero so belgijskim silam naložili, da se morajo iz province nemudoma umakniti. 12. avgusta 1960 je Generalni sekretar osebno pospremil prve mirovne sile v Katango, medtem ko so se belgijske oborožene sile iz province in vojaških baz Kamina in Kitona povsem umaknile do začetka septembra 1960. Obe vojaški bazi sta po umiku prešli pod nadzor ONUC-a. Težnje Katange po odcepitvi pa še zdaleč niso bile končane. Notranji spori so se ojačali, vrstili so se medplemnski spopadi, večal se je odpor proti nacionalni vladi. Premier Lumumba je aretiral nekaj najglasnejših vladnih nasprotnikov ter razpustil protivladne medije (The Blue Helmets 2002: 178).

Konstitucionalna kriza se je začela septembra 1960 z razrešitvijo premierja Lumumbe in je trajala naslednjih 11 mesecev. V tem času v državi, ki je bila razdeljena na štiri nasprotujoče si pole, ni bilo legalne vlade. Premier, ki ga je razrešil predsednik Kasavubu, odločitve o odstavitvi ni sprejel in je enostransko predsednika odstavil z mesta šefa države, kar je potrdil tudi parlament. Slednjega je sicer odstavljeni predsednik kmalu razpustil. 14. septembra 1960 se je zgodil še poskus sicer neuspelega državnega udara s strani Josepha Mobutuja (The Blue Helmets 2002: 179).

Pripadniki mirovne misije ONUC so v začetku septembra 1960 zaprli Leopoldvillsko letališče in tako preprečili prihode rivalskih sil ter glavno radijsko postajo. Zaščito so

ponudili vsem vodjem rivalskih sil. V naslednjih mesecih so sile ONUC-a svoje moči usmerjale v preprečevanje oz. nadzor sovražnosti med nasprotujočimi si stranmi. V južni provinci Kasai so pomagali pri vzdrževanju premirja ter formirali in nadzorovali nevtralno cono. V severni provinci Katanga, kjer so se spopadali zagovorniki in nasprotniki Tsombe, so prav tako formirali in nadzorovali nevtralno cono.

Misija ONUC je strogo spoštovala cilj, da se v svojih nalogah izogiba intervencijam. Če pa do njih pride, se ne zavzema za interese nobene od vpletenih strani.

Krizo v Kongu je obravnaval tudi VS OZN in na njegovo pobudo še GS OZN, ki je sprejela Resolucijo 1474, s katero je VS naložila, naj se še nadalje upošteva in deluje po določenih iz Resolucij, sprejetih s strani VS OZN (The Blue Helmets 2002: 180).

Med zasedanjem VS OZN sta v New York dopotovali dve ločeni delegaciji iz Konga; ena napotena s strani predsednika Kasavubuja in druga napotena s strani premierja Lumumbe, ki pa nista dosegli zelenega priznanja s strani VS. Nesoglasja in spori v državi so se nadaljevali in država je bila še vedno razdeljena na štiri sprte strani, ki so se raje kot na podporo civilne družbe zanašale na podporo vsaka svojih oboroženih sil.

ZN so poskušali krizo v Kongu rešiti tudi z ustanovitvijo Komisije za poravnavo v okviru ZN (*UN Conciliation Commission*), ki jo je predvidela resolucija GS ZN. Komisija, ki so jo sestavljali predstavniki afriških in azijskih držav³⁷, ki so prispevale svoje sile v misije OZN, je Kongo obiskala v začetku leta 1961. V državi se je zadržala sedem tednov in ugotovila, da krize ni mogoče rešiti s političnimi dogovori predvsem zaradi redkih voditeljev v državi, ki jim je ljubša vojaška sila. Intervencijo tujih sil oz. zunanje vmešavanje v interne zadeve Konga so prepoznali kot eno večjih ovir na poti k miru v državi. Rešitev so videli v ponovnem imenovanju parlamenta ter nacionalne vlade (The Blue Helmets 2002: 186).

---

³⁷ Komisijo za poravnavo (*UN Conciliation Commission*) so sestavljali predstavniki naslednjih držav: Etiopije, Federacije Malaja, Gane, Gvineje, Indije, Pakistana, Liberije, Malija, Maroka, Nigerije, Pakistana, Senegala, Sudana, Tunizije in Združene arabske republike (The Blue Helmets 2002: 186).

Marca 1961 se je v glavnem mestu Madagaskarja, Antananarive, odvijala konferenca na pobudo Tsombeja, udeležili pa so se je vsi vidni voditelji. Sprejet je bil sklep, da bi se država preoblikovala v konfederacijo suverenih držav. Žal pa niso natančno določili osnovnih kriterijev, ki naj bi jih suverena država izpolnjevala. Ponovno so na plan prišla osebna pričakovanja in interesi voditeljev in konferenca se je v zgodovino zapisala kot neuspešna (The Blue Helmets 2002: 186).

Predsednik Kasavubu je oznanil ponovni sklic parlamenta, pogoj za to pa je bilo premirje med vodji oboroženih sil, ki so nadzorovale Stanleyville, in silami, ki so nadzorovale Leopoldville. Tema dvema skupinama je namreč pripadala večina parlamentarcev in če bi ena od njiju zavrnila pogovore v parlamentu, ne bi bilo možnosti za uspeh. Sile ONUC-a so se aktivno vključile v poskus sprave med obema taboroma in organizirale srečanje med njima na sedežu svoje misije ter obljubile vso zaščito in pomoč vsem parlamentarcem. Na pobudo obeh taborov so se sile ONUC-a angažirale in prepričale voditelje taborov južne province Kasai in severne Katange, da podpišejo dogovor o ponovnem sklicu parlamenta, ki se je zgodil 22. 7. 1961. Prisotnih je bilo 200 od skupno 221 parlamentarcev. Večina od njih je v Leopoldville prispela s pomočjo in pod zaščito sil ONUC-a (The Blue Helmets 2002: 187).

2. avgusta 1961 je premier Cyrille Adoula na pobudo predsednika Kasavubuja imenoval Vlado narodne enotnosti, ki sta jo soglasno podprli obe zbornici. Z imenovanjem vlade je bila konstitucionalna kriza končana. Z umikom belgijskih sil iz province Katanga leta 1960 se težnja po njeni odcepitvi ni prenehala. Tsombe, ki je vodil poskus njene odcepitve, je iz tujine pridobil veliko orožja (vključno z vojaškimi letali), ni mu pa uspelo pridobiti uradne mednarodne podpore niti v Belgiji, niti kje drugje (The Blue Helmets 2002: 189).

Ko je bil leta 1961 na obisku v Katangi ustreljen premier Lumumba, so se razmere še poslabšale in pripadniki mirovne operacije so se znašli v pravi državljanski vojni. VS OZN je imel nedvoumne dokaze, da so atentat organizirale tuje skupine za zaščito lastnih interesov. Ker so se začeli vrstiti napadi na pripadnike mirovne misije v Kongu, se je za

osebno angažiranje odločil tudi sam generalni sekretar Dag Hammarskjöld, ki je želel doseči prekinitev spopadov in s tem zaščititi mirovnike na ozemlju Konga. Vendar so bili njegovi napori neuspešni, saj je pri obisku sprtih strani septembra 1961 njegovo letalo strmoglavilo (Internet 33).

Februarja 1963 je mednarodni skupnosti in predvsem mirovnikom, nameščenim na ozemlju Konga uspelo obnoviti teritorialno celovitost države, saj je bila provinca Katanga ponovno reintegrirana v skupno državo. Junija 1964 so Kongo zapustili še zadnji pripadniki mirovne misije, ki je bila do tedaj najdražja (preko 400 milijonov dolarjev) in je imela daleč največ smrtnih žrtev med mirovniki v celotni zgodovini – 250 ljudi (Garb v Prebilič 2006b: 26–28).

Leto pozneje je oblast v svoje roke prevzel diktator Mobutu Sese Seko, katerega vladavino je zaznamoval trd enopartijski režim.

4.6.1.2 Mirovna operacija MONUC

Najbolj krvava državljanska vojna v Afriki se je začela leta 1998 in se formalno končala leta 2003. Za to državljansko vojno je značilna migracija spopadov oziroma udeležnost drugih devetih afriških držav³⁸. Zaradi teh značilnosti so jo mnogi preimenovali kar afriška svetovna vojna, saj je poleg dolgoletnega izčrpavanja in velikega števila udeleženih držav v spopadih ali neposredno zaradi njih umrlo približno štiri milijone ljudi (Foncesa v Prebilič 2006: 30).

V »afriško svetovno vojno« je bilo od devetih sosednjih držav vpletenih vsaj šest, vendar je zaradi prekrivanja etničnih meja in nestabilnosti administrativnih meja v tem primeru včasih težko potegniti ločnico med notranjim in meddržavnim spopadom.

---

³⁸ Neposredno vpletene so bile bili vsaj še Libija, ki je zagotavljala orožje in logistično podporo, Zimbabwe, Angola, Namibija, Čad, Sudan in Severna Koreja, ki je zagotavljala inštruktorje za kongovske vladne sile (Šentjerc 2006).

Po podpisu premirja med DR Kongom, Angolo, Namibijo, Ruando, Ugando in Zimbabvejem v Lusaki julija 1999 so OZN novembra 1999 ustanovile misijo MONUC (*United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo*). Mandat misije MONUC je mogoče razdeliti v štiri faze:

- ❖ nadzor nad izvajanjem določil iz lusaškega premirja,
- ❖ nadzor in poročanje o vsaki kršitvi miru,
- ❖ razorožitev, demobilizacija, repatriacija, ponovna naselitev in reintegracija,
- ❖ organizacija kredibilnih in demokratičnih volitev v državi.

Misija MONUC je imenovana na osnovi VII. poglavja UL OZN in tako dovoljuje mirovnikom uporabo oborožene sile za zaščito civilnega prebivalstva ter lastnih sil in opreme.

Konec novembra 2006 je misija MONUC štela 18 473 uniformiranih mož; 16 662 vojakov, 776 vojaških opazovalcev, 1075 policistov, 953 mednarodnih civilistov, 2079 lokalnih oseb in 660 prostovoljcev OZN.³⁹

Skupno je v misiji MONUC do novembra 2006 življenje izgubilo 98 njenih pripadnikov; 68 med vojaškim osebjem, 10 med vojaškimi opazovalci, dva policista in po devet mednarodnih oziroma lokalnih civilistov.

---

³⁹ Podatka o mednarodnih in lokalnih civilistih se nanašata na 31. 10. 2006.

Države, ki so prispevale vojaško osebje: Alžirija, Bangladeš, Belgija, Benin, Bolivija, BIH, Burkina Faso, Kamerun, Kanada, Kitajska, Češka, Danska, Egipt, Francija, Gana, Gvatemala, Gvihanja, Indija, Indonezija, Irska, Jordanija, Kenija, Malavi, Mali, Mongolija, Maroko, Mozambik, Nepal, Nizozemska, Niger, Nigerija, Pakistan, Paragvaj, Peru, Poljska, Romunija, Rusija, Senegal, Srbija, Južna Afrika, Španija, Šrilanka, Švedska, Švica, Tunizija, Ukrajina, Velika Britanija, Urugvaj, Jemen, Zambija.

Države, ki so prispevale policijsko osebje: Argentina, Bangladeš, Benin, Burkina Faso, Kamerun, CAR, Čad, Slonokoščena obala, Egipt, Francija, Gvineja, Indija, Jordanija, Madagaskar, Malim Niger, Romunija, Rusija, Senegal, Švedska, Turčija, Ukrajina, Vanuatu, Jemen (Internet 36).

Tabela 4.6.1.2.1: Število žrtev v mirovni operaciji MONUC do novembra 2006

Žrtve med vojaškim osebjem	68
Žrtve med vojaškimi opazovalci	10
Žrtve med policisti OZN	2
Žrtve med mednarodnimi civilisti	9
Žrtve med lokalnimi civilisti	9

vir: Internet 36

V reševanje štiri desetletja trajajočega kongovskega konflikta se je OZN vključila z misijama ONUC in MONUC. Medtem ko je mirovna operacija ONUC, svojevrstni mejnik v zgodovini mirovnih operacij pod okriljem OZN, že davno zaključena, se mandat mirovne misije MONUC še ni iztekel. Razorožitev paravojaških enot, pomoč pri demobilizaciji in reintegraciji vojakov v civilno družbo, razdeljevanje humanitarne pomoči ter strokovna pomoč pri zagotavljanju volitev predstavljajo ključne naloge misije MONUC in le težko rečemo, da jih le-ta v celoti uspešno izvaja. Zaradi vedno večje intenzivnosti spopadov se je število pripadnikov sil OZN stalno povečevalo, s tem pa tudi strošek same misije. Dodatni negativni kazalec je število smrtnih žrtev med pripadniki sil misije, še bolj pa bodejo v oči grozodejstva, ki naj bi jih zakrivali pripadniki MONUC-a (trgovanje z orožjem in posilstva). Mednarodna skupnost je opravila kar nekaj preiskav vendar povzročitelji za svoja dejanja niso odgovarjali, ker si žrtve niso upale pričati (Halt v Prebilih 2006d: 27). Če so pripadniki mirovnih sil resnično izkoristili svoj položaj in nedolžne ljudi, so pod vprašaj postavili verodostojnost instituta mirovne operacije. Brutalnost je ena od značilnosti afriških vojn in namesto, da bi t.i. razviti svet t.i. tretji svet naučil osnov demokracije in spoštovanja človekovih pravic, se zdi, da se dogaja ravno obratno; mirovniki iz razvitega sveta so se sprevrgli v brutalne izkoriščevalce.

4.6.2 EU v Demokratični republiki Kongo

Ena izmed temeljnih nalog Sveta EU je razvoj Skupne zunanje in varnostne politike (SZVP). Decembra 1999 je Evropski svet iz Helsinkov Evropski uniji naložil konkreten cilj: do leta 2003 je morala razviti sposobnost, da v 60 dneh razporedi vojaške enote z največ 60.000 vojaki, skupaj s pomorsko in zračno podporo, in da delovanje teh enot

vzdržuje najmanj eno leto. Te enote so sestavljene iz kontingentov nacionalnih oboroženih sil, usklajujejo pa jih Politični in varnostni odbor (*Political and Security Committee - PSC*), Vojaški odbor (*EU Military Committee - EUMC*) in Vojaški štab (*EU Military Staff - EUMS*) v pristojnosti Sveta EU in s sedežem v Bruslju. S silami RRF (*angl. Rapid Reaction Forces*) je Unija razvila politično in vojaško orodje za izvajanje določenih vrst nalog, vključno s človekoljubnimi in reševalnimi akcijami zunaj Evrope, operacijami za ohranjanje miru in opravljanjem drugih nalog pri obvladovanju kriz, kot je na primer ponovno vzpostavljanje miru. Vojaki ostanejo člani svojih nacionalnih oboroženih sil in pod nacionalnim poveljstvom, njihova vloga pa je omejena na opravljanje humanitarnih, reševalnih in mirovnih nalog ter drugih nalog kriznega upravljanja (Internet 7).

Tabela 4.6.2.1: Zaključene civilne, policijske in vojaške operacije v okviru EU

ZAHODNI BALKAN	
EUPAT	Svetovalni tim policije v Makedoniji
CONCORDIA	Vojaška operacija EU v Makedoniji
PROXIMA	Policijska misija EU v Makedoniji

JUŽNI KAVKAZ	
EUJUST THEMIS	Misija EU »za vladavino prava« v Gruziji

JV AZIJA	
AMM	Opazovalna misija v Indoneziji

AFRIKA	
EUFOR RD CONGO	Vojaška operacija EU v DR Kongo
ARTEMIS	Vojaška operacija EU v DR Kongo
EUPOL KINŠASA	Policijska misija EU v DR Kongo

vir: Internet 7

Tabela 4.6.2.1 predstavlja zaključene civilne, policijske in vojaške operacije v okviru EU, ki so se izvajale od leta 2003 dalje. Na področju Balkana so bile izvedene tri operacije; EUPAT, CONCORDIA in PROXIMA; vse na področju nekdanje jugoslovanske

republike Makedonije. Misija EUJUST THEMIS je bila izvedena na področju Gruzije, misija AMM je zajemala Indonezijo, vojaški operaciji EUFOR RD Congo in ARTHEMIS pa sta bili na področju DR Kongo.

Tabela 7 predstavlja aktualne civilne, policijske in vojaške operacije v okviru EU. Na Balkanu, v BIH in na Kosovu, se odvijajo 3 operacije, na Srednjem vzhodu, v Palestini in Iraku, prav tako tri operacije, ena je na področju Afganistana, ena v Evropi, na moldavsko-ukrajinski meji. Na afriški celini se trenutno odvijajo tri operacije, dve v DR Kongo in ena v Darfurju.

Tabela 4.6.2.2: Aktualne civilne, policijske in vojaške operacije v okviru EU

ZAHODNI BALKAN	
EUFOR ALTHEA	Vojaška operacija EU v BIH
EUMP	Policijska misija EU v BIH
	Svetovalna in opazovalna misija EU za Kosovo

SREDNJI VZHOD	
EUPOL COPPS	Policijska misija EU na palestinskih ozemljih
EU BAM RAFAH	Obmejne kontrole EU na palestinskih ozemljih
EUJUST LEX	Misija EU »za vladavino prava« v Iraku

AZIJA	
EUPOL AFGANISTAN	Policijska misija EU v Afganistanu

AFRIKA	
EUPOL RD CONGO	Nasledila misijo EUPOL Kinšasa, izvaja reformo varnostnega sektorja v DR Kongo
EUSEC DR Kongo	Misija za reformo varnostnega sektorja v DR Kongo
DARFUR	Podporna misija EU v Darfurju

EVROPA	
	Misija EU za nadzor meja med Moldavijo in Ukrajino

vir: Internet 7

4.6.2.1 Vojaška operacija ARTEMIS

Ugandska vojska je v Bunji in okolici štiri leta podpirala in oboroževala različna sprta plemena. Aprila 2003 so zapustili regijo Ituri, ker niso želeli biti tamponska cona med na smrt sprtimi plemeni. OZN so v Bunjo, ki je v neposredni bližini ugandske in ruandske meje, iz različnih kongovskih baz napotili 712 urugvajskih modrih čelad. Plemenski milici sta bili pripravljene na pokol, ki se je začel takoj po umiku ugandskih vojakov. Urugvajski vojaki so se štirinajst dni, kolikor je trajal najhujši val klanja, stiskali v štabu MONUC-a. Bilo jih je premalo, da bi posegli v boj in tudi mandat OZN jim ni omogočal, da bi se aktivno vmešali v spopade. Bojevniki z obeh strani so se tega dobro zavedali in v modre čelade, ki so na podlagi mandata lahko posredovale le v primeru samoobrambe, niso izstrelili enega samega naboja. Na tisoče beguncev, večinoma žensk in otrok, mlajših od sedem let, se je zateklo pred štab MONUC-a in zahtevalo pomoč (Internet 8).

Pokol v Bunji je temeljil na plemenskem boju, katerega doktrina je strahopetna, saj se plemenske milice le redko udarijo med seboj. Ponavadi je napadena vasica, iz katere so se moški izselili v vojaške postojanke. Najprej napadejo drogirani otroci, sledijo »pravi moški«
posiljevalci, roparji. Sledi ljudožerska orgija. Žrtve pokola v Bunji so bili civilisti, kot tudi v vseh ostalih spopadih v DR Kongo (Videmšek 2003k: 4).

Na podlagi Resolucije VS OZN 1484 so bile v DR Kongo junija 2003 poslane vojaške sile IEMF, sestavljene iz 1850 pripadnikov francoskih posebnih enot, za katere je bila akcija v DR Kongo prvo posredovanje zunaj Evrope. Francoske sile so ob pomoči

devetih evropskih držav v tesnem sodelovanju s silami OZN v slabih štirih mesecih korenito izboljšale varnostno situacijo in omogočile razdeljevanje humanitarne pomoči (Internet 21).

Večina plemenskih bojnikov je zbežala iz mesta, saj še nikoli niso videli niti tako dobro opremljenih niti izurjenih vojakov. Operacija ARTEMIS je potekala s svetlobno hitrostjo in v nekaj tednih se je v mesto vrnilo življenje. Julija je OZN na pobudo EU odobrila povečanje števila modrih čelad na 10 800 ter jim podelila aktivnejši mandat, ki je omogočal tudi uporabo odprtega ognja. Mandat misije se je iztekel septembra 2003. V času najhujših spopadov je Bunjo zapustilo okrog 20 000 ljudi. Uspešnost francoske vojske naj bi bila v dejstvu, da so polni izkušenj iz Sierra Leoneja in Slonokoščene obale in da udarijo brez opozorila. Plemenski vodje se takega načina bojevanja bojijo. Francosko vojsko so v Bunji zamenjali slabo oboroženi pripadniki misije MONUC iz Bangladeša. Zanje velja, da jih 80 odstotkov še nikoli ni sodelovalo v misiji na tujem in le pet od 3800 bangladeških vojakov je govorilo francoski jezik, ki ga razume večina lokalnega prebivalstva (Videmšek 2003k: 4).

4.6.2.2 Misija EUPOL Kinšasa

Aprila 2005 je EU v sodelovanju z OZN in na pobudo kongovske vlade formirala policijsko misijo »EUPOL KINŠASA« za področje DR Konga. Osebnosti misije je štelo 29 članov; 12 iz Francije, 6 s Portugalske, 4 iz Italije, 2 iz Nizozemske, 2 iz Belgije, 1 s Švedske in po en iz Kanade in Turčije.

8. decembra 2006 je Svet EU mandat misije EUPOL Kinšasa, ki velja za prvo evropsko policijsko misijo na afriški celini, podaljšal do 30. junija 2007. Strošek misije je ocenjen na 4,3 milijona € (Internet 16). Policijska misija je svoje delo opravljala v glavnem mestu, ki je zaradi svoje upravne in administrativne vloge predstavljalo možno žarišče novih spopadov.

Naloge misije so bile:

- ❖ podpora silam IPU (*angl. Integrated Police Unit*)

Nadzor, opazovanje in svetovanje silam IPU s ciljem, da osvojijo potrebna znanja in sposobnosti, da bodo delovale v skladu z mednarodnimi standardi. Sile IPU predstavljajo mešano enoto NCP (*angl. National Congolese Police*). Danes je njihova naloga, da opravljajo nadzor nad institucijami v državi, da opravljajo nadzor in intervencije v času volitev ter da zagotavljajo taktično rezervo 350 mož.

❖ urjenje sil IPU

Teoretično in praktično urjenje policijskih enot. V ta namen je bil vzpostavljen vadbeni center Kasalungulu. Urjenje poteka v strogem sodelovanju z Delegacijo EU v Kinšasi. V sodelovanju z Mednarodnim komitejem RK se izvajajo tudi predavanja o človekovih pravicah.

❖ reforma in reorganizacija NCP

Reforma zajema celoten spekter policijskega delovanja; svetovanje za nabavo opreme, predlog organizacijske strukture, plan aktivnosti ... Marca 2006 se je misija okrepila z dodatnimi 29 možmi iz Francije, Danske, Velike Britanije, Angole, Malezije in Romunije. Misija ni imela mandata za uporabo kakršne koli intervencije in je kot taka predstavljala novo dimenzijo uporabe civilnega managementa v kriznih situacijah (Internet 16).

4.6.2.3 Misija EUSEC RD Kongo

Misija EUSEC RD KONGO je bila ustanovljena na pobudo kongovske vlade 8. junija 2005. Formira jo osem strokovnjakov, ki so jih imenovalе države članice EU in njene institucije. Misija je bila svetovalne narave s ciljem zagotoviti pomoč pri izvajanju reforme varnostnega področja v DR Kongo. Kongovski oblasti sta bili zagotovljena svetovanje in konkretna pomoč na področju zagotavljanja varnosti ob upoštevanju mednarodnega pravnega reda, človekovih pravic, demokratičnih standardov (Internet 5).

4.6.2.4 Misija EUFOR RD Kongo

Gre za vojaško operacijo EU na področju DR Kongo, ki je bila formirana z resolucijo VS OZN 1671. Operacija je bila formirana v podporo OZN in misiji MONUC v času zgodovinskih volitev v DR Kongo in je uživala polno podporo kongovske vlade. Poveljstvo sil je bilo v Kinšasi, na področju letališč N'Dolo in N'Djili. Večji del sil »na vpoklic« je bil nastanjen v bližnji državi Gabon. Načrtovanje in koordinacija operacije sta potekala iz nemškega Potsdama. V DR Kongo je bilo tako napotnih 500 pripadnikov oboroženih sil iz držav članic EU⁴⁰, poleg tega pa so v sosednji Gabon namestili dodatne enote v velikosti bataljona za posredovanje v primeru večjih nemirov.

Po sklepu Vlade Republike Slovenije o sodelovanju Slovenske vojske v operaciji EUFOR v DR Kongo je Slovenska vojska prispevala po enega častnika v Operativno poveljstvo operacije v Potsdamu v Nemčiji in enega častnika v Poveljstvo sil operacije v Kinšasi v DR Kongo.

Tudi sicer je EU veliko pripomogla k uspešni izvedbi volitev v DR Kongo. Unija sama je za izvedbo volitev namenila 149 milijona €, posamezne države članice dodatnih 100€. Tako zbranih 250 milijonov € je predstavljalo kar 80 odstotkov proračuna volitev v DR Kongo in najvišji finančni prispevek Unije katerim koli volitvam.

EU je zagotovila tudi opazovalno misijo EUEOM (*angl. Election Observe Mission*), ki jo je vodil general Philippe Morillon, član Evropskega parlamenta. V sklopu misije je bilo na dan volitev po vsej državi 250 opazovalcev, ki so nadzirali potek volitev v sodelovanju z opazovalci iz Afriške unije in opazovalci Južnoafriške skupnosti (Internet 6).

---

⁴⁰ Poleg ZR Nemčije so za oblikovanje mirovne misije EU v DR Kongo svoje sile prispevale še Belgija, Francija, Poljska, Portugalska, Španija, Švedska, Irska, Finska, Slovenija in Avstrija (Internet 6).

EU pri reševanju konflikta na tleh Demokratične republike Kongo neposredno sodeluje od leta 2003 dalje, posredno pa je z zbiranjem informacij o zatečenem stanju začela že leta 1996 z imenovanjem posebnega odposlanca⁴¹ za območje jezerske Afrike. Obiski policijskih in vojaških misij EU so bili v primerjavi s prisotnostjo sil OZN v DR Kongo relativno kratki in kot taki tudi dokaj uspešni. Seveda ni šlo za popolnoma samostojne akcije EU, saj so bile podprte s sodelovanjem sil OZN, AU ter kongovske vlade. Zlasti zanimivo je, da so bile aktivnosti EU razpršene na več področij, od čiste vojaške akcije, in usposabljanj policijskih enot ter nadzora volitev pa do konkretne finančne pomoči za izvedbo volitev. Nekdanje evropske velesile so imele na afriških tleh veliko kolonij in po tej plati se s črno celino še vedno čutijo povezane. Morda prav iz te povezave izhaja razlog za tako velikodušno in uspešno pomoč EU pri reševanju kongovskega konflikta.

4.6.3 AU v Demokratični republiki Kongo

Afriško unijo (AU) sestavlja 53 afriških držav⁴². Organizacija je bila ustanovljena leta 2001 v Lusaki kot naslednica združitve predhodnic AEC oz. Afriške gospodarske skupnosti (*angl. African Economic Community*) in OAU oz. Organizacije afriške enotnosti (*angl. Organisation of African Unity*) na pobudo libijskega voditelja Muammar al-Qaddafija. Največja kritika, ki leti na OAE, pravi, da je organizacija za zaščito pravic in svoboščin Afričanov naredila malo ali skoraj nič.

---

⁴¹ Posebni odposlanec za področje jezerske Afrike je bil Italijan Ajell (Internet 6).

⁴² Države članice AU: Alžirija, Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Cape Verde, Centralnoafriška republika, Čad, Komoru, DR Kongo, Republika Kongo, Slonokoščena obala, Džibuti, Egipt, Ekvatorialna Gvineja, Eritreja, Etiopija, Gabon, Gambija, Gana, Gvineja, Gvineja Bissau, Kenija, Lesoto, Liberija, Libija, Madagaskar, Malavi, Mali, Mavretanija, Mavricius, Mozambik, Namibija, Nigerija, Niger, Ruanda, Arabska demokratična republika, Sao Tome in Principe, Senegal, Sejšeli, Sierra Leone, Somalija, Južna Afrika, Sudan, Svazi, Tanzanija, Togo, Tunizija, Uganda, Zahodna Sahara, Zambija, Zimbabve. Edina afriška država, ki ni članica AU, je Maroko, ki je leta 1984 prekinil članstvo v tedanji Organizaciji afriške enotnosti. Ostale države članice so namreč podprle priznanje Zahodne Sahare, katere odcepitev je vodila fronta Polisario, Maroko pa se s priznanjem ni strinjal. Enako je veljalo za maroškega zaveznika Zair, ki je članstvo v Organizaciji afriške enotnosti bojkotiral med letoma 1984–1986 (Internet 9).

Na vrhunskem srečanju predsednikov držav članic OAE leta 1999 so se dogovorili o vsebinskem in organizacijskem preoblikovanju te organizacije. V t.i. Sirtski deklaraciji so se opredelili o tesnejšem sodelovanju afriških držav in ustanovili AU. Na ponovnem vrhunskem srečanju leta 2000 v Lomeju, glavnem mestu države Togo, je bil sprejet konstitutivni akt AU, leta 2001 na srečanju v Lusaki pa je bil sprejet načrt o nadaljnjem čim hitrejšem pravnem in organizacijskem razvoju te organizacije. Ko je Nigerija kot 38. članica ratificirala ustanovno listino AU leta 2001, je AU tudi pravnoformalno zaživela (Jelušič, 2005: 162).

Namera organizacije je uvesti enotno denarno valuto, formirati lastne obrambne sile ter ostale institute države vključno s kabineto predsednika, krepiti demokracijo v Afriki, uveljaviti spoštovanje človekovih pravic, vzpostaviti delujoče gospodarstvo in učinkovit trg ter končno aktivno sodelovati pri reševanju internih konfliktov na celini. V okviru AU deluje Svet za mir in varnost, ki je bil formiran na srečanju članic AU v Lusaki leta 2001 in katerega naloga je nadzor in intervencija v primeru konfliktov na celini. Svet intervenira z oboroženo silo, ki jo zagotovijo države članice (Internet 15).

Z vidika reševanja varnostnih vprašanj in aktivnosti AU ima posebno vlogo direktorat za varnostna vprašanja, ki je neposredno podrejen Komisiji oz. komisarju za mir in varnost. Naloga direktorata je ohranjanje miru, varnosti in stabilnosti s pomočjo koordinacije in medsebojnega sodelovanja držav članic ter preventivnega delovanja. V primeru oblikovanja mirovnih sil AU je direktorat zadolžen za neposredni dialog med enotami in administracijo AU. Zaradi obsežnih varnostnih izzivov se je Unija odzvala s sprejemom protokola za ustanovitev Mirovnega in varnostnega sveta (*angl. Peace and Security Council*). MVS ima poseben svetovalni organ. Na podlagi njegovih priporočil se nato MVS odloči za sprejem tistih ukrepov, ki bodo bodisi preprečili bodisi ustavili konflikt. Dodatno podporo daje MVS t.i. sistem zgodnjega opozarjanja, katerega nasveti so osredotočeni predvsem na preventivno diplomacijo. Jedro MVS so enote visoke pripravljenosti, ki so sestavljene na multilateralni osnovi, in sicer tako iz vojaškega kot iz civilnega osebja, primerne za hitro namestitev na krizno območje. MVS je po vzorcu

OZN oblikoval tudi posebno šeststopenjsko lestvico angažiranja – od preventivne diplomacije do kompleksnega vojaškega posredovanja (Alosala v Jelušič 2005: 163–164).

AU se danes srečuje s številnimi izzivi. Na področju zdravstva jih zaposlujeta boj proti malariji in epidemiji virusa HIV, na političnem področju se zoperstavljajo nedemokratičnim režimom in posredujejo v civilnih vojnah, izvajajo intervencije v podporo demokraciji,⁴³ na gospodarskem področju se ukvarjajo z dvigovanjem življenjskega standarda milijonov obubožanih in neizobraženih Afričanov, rešujejo okolje, ki je izčrpano in ga ogrožajo puščave ter na pravnem področju rešujejo dekolonizacijo Zahodne Sahare.

AU se je reševanja kongovskega konflikta lotevala predvsem kot opazovalka v aktivnostih, ki jih izvajata OZN in EU. Samostojne akcije v smislu vojaške intervencije na območju Demokratične republike Kongo še ni izpeljala. Predstavniki AU so julija 1999 tako sodelovali pri sklenitvi lusaškega premirja, leta 2006 pa so na prvih večstrankarskih volitvah po 46 letih sodelovali z opazovalci poleg EU in pripadnikov misije MONUC. Iz preteklih intervencij za reševanje varnostnih vprašanj gre sklepati, da se AU srečuje tako s finančnimi⁴⁴ kot tudi povsem organizacijskimi⁴⁵ težavami, kar postavlja pod vprašaj verodostojnost in uspeh njenih mirovnih misij. Rešitev se kaže v

---

⁴³ Po smrti predsednika Toga Gnassingbe Eyadema februarja 2005 je njegov položaj prevzel njegov sin, četudi je ustava predvidevala izvedbo nacionalnih volitev v šestdesetih dneh. Protest AU je Faure Gnassingbe prisilil v izvedbo volitev in maja 2005 je Togo dobil novega predsednika, izvoljenega na demokratičnih volitvah. Avgusta 2005 se je v Mavretaniji zgodil državni udar in AU je nanj odgovorila z izključitvijo Mavretanije iz vseh organizacijskih aktivnosti. Vojaški svet je prevzel nadzor nad obljubo države, da bo izvedla volitve v naslednjih dveh letih. (Internet 20).

⁴⁴ Že ob ustanovitvi OAE več kot polovica članic nikoli ni plačala članarine, ki predstavlja temeljni vir prihodkov. Proti šestim članicam je bil sprožen postopek sankcij, ker so s plačilom zamujale več kot dve leti. Podobno v Afriški uniji le 16 držav članic redno plačuje članarino, kar pomeni, da preoblikovanje OAE v AU ni rešilo finančnih težav organizacije (Hall v Prebilič 2006d: 57).

⁴⁵ Kritiki mirovnih sil Afriške unije pravijo, da so le-te povečini neučinkovite zaradi pomanjkljive opreme in neizkušenega osebja (Internet 20).

spremembi načina financiranja organizacije, saj realno ne gre pričakovati, da bi kdaj dosegli redno plačevanje članarine držav članic, pa tudi v sistematičnem usposabljanju oboroženih sil. Vidnejšo vlogo v Uniji bi morale ohranjati gospodarsko in politično stabilne afriške države ob pomoči razvitega sveta oziroma mednarodne skupnosti (npr. OZN, EU in NATO). Smiselno bi bilo, da bi se trenutno razmerje sil pri reševanju kongovskega in ostalih afriških konfliktov obrnilo v prid AU, ki bi morala imeti glavno pobudo, mednarodna skupnost pa bi ji bila v finančno in moralno pomoč.

5 ZAKLJUČEK

Diplomska naloga z naslovom *Vloga mednarodne skupnosti pri reševanju konflikta v DR Kongo* je poskušala orisati razvoj kongovskega konflikta skozi zgodovino, predstaviti razloge zanj, njegove glavne akterje ter mirovnike iz mednarodne skupnosti, ki so konflikt poskušali rešiti.

Med najbolj osnovnimi razlogi za kongovski konflikt sta kolonialna preteklost države ter številna bogata nahajališča naravnih surovin, ki so bila predmet roparskih sporov ter separatističnih teženj pokrajin. Poleg teh pa Demokratično republiko Kongo, državo subsaharske Afrike, resneje ogrožajo tudi številni splošni razlogi za afriške vojne, kjer najdemo veliko notranjo nestabilnost, slabe naravne pogoje, splošno revščino in meddržavne konfrontacije zaradi oblikovanja državnih meja ter demografske težnje.

Konflikt v DR Kongu je bil deležen precejšnje pozornosti mednarodne javnosti. Nanj so se aktivno odzvale predvsem OZN, EU in AU. Zdi se, da so vse tri organizacije najbolj homogeno in uspešno sodelovale prav na lanskoletnih predsedniških volitvah, ko so skrbele za njihovo izvedbo in s prisotnostjo mirovnih sil in civilnih opazovalcev preprečevale izbruhe nasilja. Jih pa že letos čaka nova preizkušnja, saj se bodo v državi odvijale lokalne volitve.

Uspešnost mirovnega posredovanja mednarodne skupnosti v Demokratični republiki Kongo je težko merljiva, zlasti upošteva dejstvo, da vse mirovne misije še niso zaključene in da so mirovniki v državi še vedno prisotni. OZN je za področje Demokratične republike Kongo imenovala dve mirovni misiji; zadnja, misija MONUC, je mandat dobila leta 1999 in traja še danes. Za razliko od misij OZN, so imele mirovne misije EU za področje Konga le nekaj mesečne mandate. AU, kot regionalna organizacija, katere interes po čimprejšnji rešitvi kongovskega vprašanja bi moral biti največji, se doslej z izjemo opazovalcev pri podpisu lusaškega premirja in izvedbi volitev reševanja konflikta ni konkretnije lotila. Razloge gre iskati v slabi izurjenosti in opremljenosti oboroženih sil pod okriljem AU, pa tudi v nerešenem načinu financiranja

organizacije same in slabih izkušnjah iz preteklih posredovanj v notranjih vojnah na afriški celini. AU navkljub vsemu poskuša igrati vedno bolj opazno vlogo na področju preventivne diplomacije in zato je z vojaškimi predstavniki prisotna tudi v DR Kongo.

Trdimo, da kongovski konflikt še ni blizu konca. Dokler bodo vpletene sile denar od prodaje naropanih rudnih bogastev namenjale za oboroževanje in nadaljevanje spopadov, miru ne bo. Po drugi strani je nujno razviti predvsem prometno infrastrukturo, s pomočjo katere bo postala država prehodna in bo omogočena dostava humanitarne in ostale pomoči na sedaj nedostopna področja. Ni namreč dovolj, da mirovne sile opravljajo svoj mandat samo v glavnem mestu in njegovi okolici, četudi upravno-administrativni položaj možnost izbruhov nasilja relativno povečuje.

(Ne)uspešnost mirovniških misij z moralnega in etičnega vidika postavljajo pod vprašaj tudi obtožbe, ki letijo na račun pripadnikov mirovniških sil, da naj bi se ukvarjali s preprodajo orožja in bili vpleteni v posilstva. Zdi se, da so predvsem pripadniki mirovniških sil v okviru OZN na kongovskih tleh že predolgo in da so pozabili na svoje pravo poslanstvo.

Pot do miru v Demokratični republiki Kongo ne bo niti kratka niti lahka. Rešitev se kaže v poudarjeni vlogi AU, ki bi morala najprej rešiti obstoj svoje organizacije po finančni plati in zatem vse sile usmeriti v izobraževanje za reševanje sporov po mirni poti kot tudi z vojaško silo. Finančno, svetovalno in moralno pomoč bi AU morala nuditi mednarodna skupnost.

Demokratična republika Kongo je z uspešno izvedenimi lanskoletnimi volitvami prehodila šele prvi korak na poti do demokracije, vladavine prava, spoštovanja človekovih pravic ter gospodarskega in siceršnjega razvoja. Žal kljub trenutno relativno mirnemu obdobju kongovska vlada še ne uspe izvajati popolnega nadzora nad državnim ozemljem, katerega površina se lahko primerja s površino Zahodne Evrope.

Z naslednjim korakom je potrebno doseči popolno prekinitev spopadov in ob pomoči strokovnjakov razvitega sveta začeti reševati humanitarno katastrofo milijonov notranje razseljenih ljudi, pomagati žrtvam posilstev in izvajati demobilizacijo mladoletnih

vojakov in njihovo integracijo v civilno družbo. Zahodne vlade in finančne institucije morajo sodelovati s kongovsko vlado, ji odpisati javni dolg in pomagati pokriti primanjkljaj, ki je nastal z Mobutujevo krajo državnega denarja. Mednarodna skupnost lahko brezsmiselno prelivanje krvi in zlorabe človekovih pravic v DR Kongo in sosednjih državah zatre z embargom na uvoz orožja vladam in rivalskim političnim skupinam.

Rešitev za DR Kongo se kaže v močni demokratični politični kulturi, karizmatičnemu voditelju in radodarni pomoči mednarodne javnosti. Režimi postkolonialnega Konga so na prvo mesto postavljali preživetje režima samega in šele nato skrb za gospodarski razvoj, kar McCalpin (v Clark 2002: 48) označuje kot napako. Politični imperativ mora biti podrejen gospodarskemu razvoju. Bistveno pa je, da krize v DR Kongo ne gledamo le kot slabost Afrike, ampak kot priložnost, da se družbeni sistemi nekaj naučijo na napakah iz preteklosti in jih v sedanjosti popravijo. Reševanje kongovskega konflikta je izziv ne samo za državo samo, ampak za celotno afriško celino.

Ob temu lahko zastavljeno hipotezo, ki se glasi: *»Ker se je mednarodna skupnost z reševanjem konflikta v DR Kongo neuspešno spopadla, državi še vedno grozi državljanska vojna,«* potrdim in dodam, da je na novi vladi Demokratične republike Kongo velika odgovornost in obveza, da tudi ob pomoči gospodarsko močnejših držav v Kongo končno pripeljejo politično legitimnost in participacijo, enakost državljanov, transparentnost, upravljanje z gospodarskimi viri, reformo varnostnega sektorja, demilitarizacijo, vzpostavitev vladavine prava in nenazadnje mir.

6 VIRI IN LITERATURA

Knjižne publikacije

1. Ali M. Taisier in Robert O. Matthers ur. (1999): »*Civil Wars in Africa. Roots and Resolution*«. London: McGillQueen's University Press.
2. Benko, Vlado (2000a): »*Zgodovina mednarodnih odnosov*«. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
3. Benko, Vlado (2000b): »*Sociologija mednarodnih odnosov*«. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
4. Benko, Vlado (1987): »*Mednarodni odnosi*«. Maribor: Obzorja.
5. Bučar, Bojko, Zlatko Šabič in Milan Brglez v sodelovanju z Moniko Kalin-Golob (2002): »*Navodila za pisanje – seminarske naloge in diplomska dela*«. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Clark, F. John ur. (2002): »*The African Stakes of the Congo War*«. New York: Palgrave Macmillan.
7. Edgerton, Robert (2002): »*The Troubled Heart of Africa: A History of the Congo*«. New York: St. Martin's Press.
8. Grizold, Anton (1998): »*Perspektive sodobne varnost: iz obramboslovnih raziskav II*«. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
9. Grizold, Anton (1999): »*Evropska varnost*«. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
10. Grizold, Anton in Bogomil Ferfila (2000): »*Varnostne politike velesil*«. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Hansen, S. Annika (2002): »*From Congo to Kosovo: Civilian Police in Peace Operations*«. London: The International Institute for Strategic Studies, Oxford University Press.
12. Herbst, Jeffrey (2000): »*States and Power in Africa Comparative Lessons in Authority and Control*«. New Jersey: Princeton University Press.
13. Hochschild, Adam (1999): »*King Leopold's Ghost. A Story of Greed, Terror, and Heroism in Colonial Africa*«. Boston: A Mariner Book.
14. Jelušič, Ljubica ur. (2005): »*Mirovne operacije in vloga Slovenije*«. Ljubljana: Varnostne študije, Fakulteta za družbene vede.

15. Krušič, Marjan ur. (1993): »Dežele in ljudje. Afrika južno od Sahare«. Ljubljana, Mladinska knjiga.
16. Lugan, Bernard (2003): »*African Legacy. Solutions for a Community in Crisis*«. New York: Carnot USA Books, Inc.
17. Mazrui, Ali A. (1994): »*General History of Africa, Vol. VIII*«. London, Paris, Berkeley: California University Press.
18. Natek, Karel in Marjeta Natek (2006): »*Države sveta*«. Ljubljana, Mladinska knjiga.
19. Pipenbaher, Bojan ur. (2005): »*Vključevanje civilnih funkcionalnih strokovnjakov v operacije v podporo miru*«. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Direktorat za obrambne zadeve, Sektor za civilno obrambo.
20. Reno, William (1999): »*Warlord Politics and African States*«. London: Lynne Rienner Publishers, Inc.
21. »*SIPRI Year Book 2006*«. Oxford: Oxford University Press.
22. Šehič, Denis in Demir Šehič (2006): »*Atlas Afrike*«. Ljubljana: Dnevnik.
23. »*The Blue Helmets. A Review of United Nations Peace-keeping 1996*« 1996. New York: United Nations Department of Public Information.
24. »*Small Arms Survey 2002*« Oxford: Oxford University Press.

Časopisni članki

1. Garb, Maja (2003):«Mirovne operacije. 3 del«. *Slovenska vojska* 11(7), 10–14.
2. Prebilič, Vladimir (2006):«Afrika, nemirna in pozabljena«. *Dnevnik*, 17.3., 14(12), 26–28.
3. Prebilič, Vladimir (2006a):«Kongo – velika dežela velikih težav. 1. del«. *Slovenska vojska* 14(10) 25–27.
4. Prebilič, Vladimir (2006b):«Kongo – velika dežela velikih težav. 2. del«. *Slovenska vojska* 14(11), 26–28.
5. Prebilič, Vladimir (2006c):«Kongo – velika dežela velikih težav. 3. del«. *Slovenska vojska* 14(12), 26–28.
6. Prebilič, Vladimir (2006d):«Vojne v Afriki – afriški vsakdan«. *Geografski vestnik* 78(1), 51–60.

7. Prezelj, Iztok (2001): »Vojaško ogrožanje nacionalne in mednarodne varnosti po koncu Hladne vojne«. *Teorija in praksa* 38(5), 848–860.
8. Šabič, Zlatko (1999): »Institucionalizacija mednarodne skupnosti od sedemnajstega stoletja do druge svetovne vojne«. *Časopis za kritiko znanosti* 27(197), 15–16.
9. Šentjurs, Tea (2006): »Vsako minuto umre ena oseba: Pozabljena katastrofa v DR Kongu«. *Dnevnik, Zelena pika*, 21.1.
10. Videmšek, Boštjan (2003a): »Smrt«. *Polet*, 23. 10., (41), 10–18.
11. Videmšek, Boštjan (2003c): »Zapis iz demokratične republike Kongo. Pozabljena vojna«. *Delo*, 23.8., 45(194), 4.
12. Videmšek, Boštjan (2003d): »Zapis iz demokratične republike Kongo. Vojna otrok, otroci vojne«. *Delo*, 27.8., 45(197), 4.
13. Videmšek, Boštjan (2003e): »Mrtva država komaj živih ljudi«. *Delo*, 15.9., 45(213), 4.
14. Videmšek, Boštjan (2003f): »Izgubljanje vere v modre čelade in človeka«. *Delo*, 13.9., 145(207), 5.
15. Videmšek, Boštjan (2003g): »Francozi odšli, strah se vrača«. *Delo*, 1.9., 145(201), 5.
16. Videmšek, Boštjan (2003h): »Otroci se igrajo vojno!«. *Delo*, 30.8., 145(200), 4.
17. Videmšek, Boštjan (2003i): »Glineni vojščaki«. *Delo*, 5.9., 145(205), 8.
18. Videmšek, Boštjan (2003j): »Zlatko«. *Polet*, 25.9., (37), 12.
19. Videmšek, Boštjan (2003k): »Mrtva misija Monuca«. *Delo*, 13.10., 145(237), 4.
20. Vegič, Vinko (1994): »Mirovne operacije pred novimi izzivi.« *Revija Obramba*, 26(5), 11–14.

Internetni viri

- *Internet 1*: Answers.com (2006): *Congo-country- Zaire*. Dostopno na <http://www.answers.com/topic/congo-country-zaire> (3. junij 2006).
- *Internet 2*: Amnesty.si (2005): *Pogovor s Paulom Rusesabagina: Voditelji delijo ljudi, da bi lahko vladali*. Dostopno na <http://www.amnesty.si/clanek.php?id=365&l=akcije> (1. januar 2007).

- *Internet 3:* Cia.gov (2006): *Congo, Democratic Republic of the*. Dostopno na <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/cg.html> (6. julij 2006).
- *Internet 4:* Consilium.Europa.eu (2007): *European Union Police Mission in Kinshasa (DRC) – Eupol Kinshas*). Dostopno na: <http://www.consilium.europa.eu/cms3fo/showPage.asp?id=788&lang=en> (6. junij 2007).
- *Internet 5:* Consilium.Europa.eu (2007): *Eufor RD Congo*. Dostopno na: http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=1091&lang=en (6. junij 2007)
- *Internet 6:* Destinia.com (2006): *History and Government - D.R. Congo (Kinshasa)*. Dostopno na: <http://destinia.com/guide/the-world/africa/dr-kinshasa/1-30001-30061/16/en> (7. julij 2006).
- *Internet 7:* Ec.Europa.eu (2006): *The Humanitarian Crisis in the Democratic Republic of Congo*. Dostopno na: http://ec.europa.eu/echo/field/drc/index_en.htm (7. junij 2006).
- *Internet 8:* Wikipedia.org (2006): *Operation Artemis*. Dostopno na: http://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Artemis (8. junij 2006).
- *Internet 9:* Wikipedia.org (2007): *African Union*. Dostopno na: http://en.wikipedia.org/wiki/African_Union (7. januar 2007).
- *Internet 10:* Wikipedia.org (2006): *DRK.*. Dostopno na: http://en.wikipedia.org/wiki/Democratic_republic_of_the_congo (1. julij 2006).
- *Internet 11:* Wikipedia.org (2006): *History of the Democratic Republic of Congo*. Dostopno na: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Democratic_Republic_of_Congo (11. junij 2006).
- *Internet 12:* Wikipedia.org (2006): *International Community*. Dostopno na: http://en.wikipedia.org/wiki/International_community (11. junij 2006).
- *Internet 13:* Unhcr.org (2007): *Can DR Congo turn the page?* Dostopno na: <http://www.unhcr.org/publ/PUBL/45b0930f2.pdf> (12. julij 2007).
- *Internet 14:* Human Rights Watch (2006): *Congo: End Illegal Exploitation of Natural Resource*). Dostopno na: http://www.hrw.org/english/docs/2006/02/20/congo12692_txt.htm (1. januar 2007).

- *Internet 15*: Omar McDoom (2004): *Congo: Calling the UN and the African Union*. Dostopno na: <http://www.iht.com/articles/2004/12/23/opinion/edmcdoom.html> (6. junij 2006).
- *Internet 16*: Monuc.org (2007): *EUPOL: The reform of the PNC is still the most important challenge*. Dostopno na: <http://monuc.org/news.aspx?newsID=13435> (2. januar 2007).
- *Internet 17*: Monuc.org (2007): *MONUC, Background*. Dostopno na: <http://monuc.org/news.aspx?newsID=855&menuOpened=AboutMONUC> (2. januar 2007).
- *Internet 18*: Monuc.org (2007): *MONUC, Casualties*. Dostopno na: <http://monuc.org/Contributions.aspx?lang=en&menuOpened=AboutMONUC> (3. januar 2007).
- *Internet 19*: Monuc.org (2007): *EUPOL: The Reform of the PNC is still the most important challenge*. Dostopno na: <http://monuc.org/news.aspx?newsID=13435> (3. januar 2007).
- *Internet 20*: African-Union.org (2003): *Protocol to the Treaty Establishing the African Economic Community Relating to the Pan-African Parliament*. Dostopno na: http://www.african-union.org/official_documents/treaties_conventions_protocols/protocol-pan-african-parliament.pdf (7. junij 2006).
- *Internet 21*: BBC News (2001): *Timeline. DR Congo Conflict*. Dostopno na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/573051.stm> (1. julij 2006).
- *Internet 21*: Consilium Europa.eu (2004): *ARTEMIS*. Dostopno na: <http://www.consilium.europa.eu/showPage.asp?id=605&lang=en&mode=g> (6. januar 2007).
- *Internet 23*: Wikipedia.org (2006): *Eksklava Cabinda*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Cabinda_%28province%29 (10. junij 2007).
- *Internet 25*: I.K. (2006): *Pogrešajo 11000 otrok*. Dostopno na: http://24ur.com/bin/article_print.php?id=3082009 (13. oktober 2006).
- *Internet 26*: Wikipedia.org (2006): *Arabska republika*. Dostopno na: http://sl.wikipedia.org/wiki/Zdru%C5%BEena_arabska_republika (2. junij 2006).

- *Internet 27*: BBC News (2001): *Congo pays the price for war*. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/1564653.stm> (6. junij 2007).
- *Internet 28*: Osce.org (2006): *About*. Dostopno na: <http://www.osce.org/> (3. junij 2006).
- *Internet 29*: Relief.web (2005): *Sudan – Darfur & DR Congo: Resolving Africa's two most deadly conflicts*. Dostopno na: <http://www.reliefweb.int/rw/RWB.NSF/db900SID/LSGZ-6DNGUC> (8. junij 2006).
- *Internet 30*: Reuters EPA (2005): *DR Kongo: ZN s silo nad milice*. Dostopno na: http://www.rtvsl.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=2&c_id=72455 (2. junij 2006).
- *Internet 31*: Reuters EPA (2005): *ZN ukrepa zaradi spolnih zlorab v Kongu*. Dostopno na: http://www.rtvsl.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=2&c_id=70994 (5. junij 2006).
- *Internet 32*: Un.org (2007): *Past and Present Operatins*. Dostopno na: <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko> (18. junij 2007).
- *Internet 33*: Un.org (2007): *United Nations Operation in the Congo*. Dostopno na: <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/onuc.htm> (1. januar 2007).
- *Internet 34*: Un.org (2007): *Democratic Republic of the Congo – MONUC – Background*. Dostopno na: <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/monuc/background.html> (1. januar 2007).
- *Internet 35*: Un.org (2007): *Democratic Republic of the Congo – MONUC – Mandate*. Dostopno na: <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/monuc/mandate.html> (6. januar 2007).
- *Internet 36*: Un.org (2007): *Democratic Republic of the Congo – MONUC – Facts and Figures*. Dostopno na: <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/monuc/facts.html> (2. januar 2007).
- *Internet 37*: Un.org (2007): *Democratic Republic of the Congo – MONUC – UN Documents*. Dostopno na: <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/monuc/dosc.html> (2. januar 2007).
- *Internet 38*: Unimaps.com (2007): *Congo Crisis*. Dostopno na: <http://www.unimaps.com/congo-crisis/print.html> (5. januar 2007).